

Pinja-Maria Tervonen

**YRITTÄJÄNÄ TOIMIVAN OPISKELIJAN LIIKETOIMINNAN TUKEMINEN
KORKEAKOULUOPINTOJEN AIKANA**

Case Oulun ammattikorkeakoulu

YRITTÄJÄNÄ TOIMIVAN OPISKELIJAN LIIKETOIMINNAN TUKEMINEN KORKEAKOULUOPINTOJEN AIKANA

Case Oulun ammattikorkeakoulu

Pinja-Maria Tervonen
Opinnäytetyö
Kevät 2023
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma, Terwa-akatemia

Tekijä(t): Pinja-Maria Tervonen

Opinnäytetyön nimi: Yrittäjänä toimivan opiskelijan liiketoiminnan tukeminen korkeakouluopintojen aikana

Työn ohjaaja: Katriina Klemola

Työn valmistuslukuksi ja -vuosi: kevät 2023

Sivumäärä: 46 + 1

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Väkevä-hanke ja tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamien yrittäjyyden tukitoimintojen vastaamista yrittäjänä toimivien opiskelijoiden tarpeisiin. Toimeksiantajalle oli olennaista selvittää, millaista tukea yrittäjänä toimivat opiskelijat kaipaavat, jotta yritystoimintaa olisi mahdollista kehittää korkeakouluopintojen ohella. Väkevä-hanke päivittää vuonna 2016 julkaistua Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen toimintaohjetta ja strategiaa, ja tämä opinnäytetyö selvittää strategian toteutumista Oulun ammattikorkeakoulussa.

Tutkimuksen tietoperusta käsittelee yrittäjyyskasvatusta ja sen merkitystä korkeakoulutuksessa. Työssä esitellään yrittäjyyskasvatuksen tavoitteita ja siihen käytössä olevia työkaluja, kuten EntreComp, Yoop, Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017. Näiden lisäksi työssä esitellään Oulun ammattikorkeakoulussa käytössä olevat yrittäjyyttä tukevat toiminnot.

Tutkimus toteutettiin haastattelututkimuksena ja se analysoitiin laadullisesti. Tutkimuksessa haastateltiin yrittäjänä toimivia Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijoita ja tulosten kannalta oli olennaista saada yrittäjyyden tukitoimintojen kohderyhmän ääni kuuluviin. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että yrittäjyyttä tukevat toiminnot vastaavat opiskelijoiden tarpeisiin, mutta niissä ilmenee puutteita. Merkittäviä huomioita ovat yrittäjämäisen kulttuurin kehittämisen ja tukitoimintojen mainonnan puute.

Kehitysehdotuksena Oulun ammattikorkeakoululle linjataan yhteiset yrittäjyyskasvatukselliset tavoitteet, jotka ovat jokaisen koulun opetushenkilön tietoisuudessa. On tärkeää, että opiskelija saa tarvitsemaansa tukea yritystoimintaansa ja löytää tiensä tukitoimintojen piiriin koulutusalaista riippumatta.

Asiasanat: Yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskasvatusstrategia, EntreComp, oppiminen, korkeakoulutus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration, Option of Terwa-Academy

---

Author(s): Pinja-Maria Tervonen

Title of thesis: Supporting the business of an entrepreneurial student during their university studies

Supervisor(s): Katriina Klemola

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2023   Number of pages: 46 + 1

The thesis was commissioned by the Väkevä and the aim of the research was to find out whether the entrepreneurship support functions offered by the Oulu University of Applied Sciences correspond to the needs of entrepreneurial students. It was essential for Väkevä to find out what kind of support students need, so that it would be possible to develop business activities alongside their university studies. The Väkevä project updates the North Ostrobothnia entrepreneurship education guidelines and strategy published in 2016, and this thesis examines the implementation of the strategy at Oulu University of Applied Sciences.

The data base of the research deals with entrepreneurship education and its importance in higher education. The work presents the goals of entrepreneurship education and the tools used for it, such as EntreComp, Yoop, Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017. In addition, the work presents the functions that support entrepreneurship in use at the Oulu University of Applied Sciences.

The research was carried out as an interview study and was analysed qualitatively. In the study, students who were also entrepreneurs were interviewed, and in terms of the results, it was essential to have the voice of the target group of entrepreneurship support activities heard. As a conclusion, it can be stated that the activities supporting entrepreneurship meet the needs of students, but there are shortcomings. Important considerations are the lack of advertising of the development of an entrepreneurial culture and support activities.

As a development proposal for Oulu University of Applied Sciences, common entrepreneurship education goals are outlined, which are in the consciousness of every teaching staff at school. It is important that the student gets the support he needs for his business activities and finds his way to the scope of support activities regardless of the field of study.

Keywords: Entrepreneurship education, entrepreneurship education strategy, EntreComp, learning

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Opinnäytetyön toimeksiantaja	6
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne	7
2	YRITTÄJYYSKASVATUS.....	9
2.1	Yrittäjyyskasvatuksen merkitys koulutuksessa	10
2.2	Nuoret tekevät tulevaisuuden – Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen strategia ja toimintaohjelma.....	11
2.3	Yrittäjyyskasvatuksen työvälineet.....	12
2.3.1	EntreComp.....	13
2.3.2	Yoop	15
2.3.3	Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017	16
2.3.4	Yrittäjyyskasvatuksen verkostoa ja muita työkaluja	17
3	OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN YRITTÄJYYSPALVELUT	18
4	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
5	TUTKIMUSKOHDDE JA AINEISTON ANALYYSI.....	23
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	26
6.1	Nykyiset yrittäjyyden tukitoimet	26
6.2	Tukitoimintojen merkitys yrittäjämäisen ajattelutavan kehittämisessä	31
6.3	Yrittäjyyskasvatus tulevaisuuden korkeakoulussa	32
6.4	Tulosten yhteenveto	38
7	POHDINTA	39
	LÄHTEET.....	43
	LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry määrittää korkeakoulujen tehtäväksi toimia tutkimisen, kehittämisen ja oppimisen edistäjinä. Koulutuksen tuottama tietotaito siirtyy työelämään uusien ammattitaitoisten osaajien kautta ja enenevässä määrin korkeakoulujen tehtäväksi on muodostunut yhteistyön vahvistaminen yritysten ja yrittäjien kanssa. Korkeakouluista valmistuu tulevaisuuden ammattilaisia ja mitä tiiviimpi ja toimivampi yhteistyö yrittäjien ja korkeakoulujen välillä on, sitä paremmin koulutus palvelee erilaisia yrityksiä ja tulevaisuuden työelämää. (Arene ry 2018, 8.)

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa yrittäjyyskasvatuksen osuutta ja yrittäjyyden tukemisen keinoja Oulun ammattikorkeakoulussa. Tutkimuksessa selvitetään, miten opiskelijat saavat tukea yritystoimintansa kehittämiseen korkeakouluopintojensa aikana. Oulun ammattikorkeakoululla on käytössään monia toimijoita sekä yrittäjänä aloittavien että jo yrittäjänä toimivien opiskelijoiden tukemiseksi ja liiketoiminnan kehittämiseksi, mutta oleellista on selvittää vastaavatko tarjolla olevat toimet opiskelijoiden tarpeisiin. Lisäksi on olennaista pohtia, miten yrittäjyyden tukitoimintoja tulisi kehittää vastaamaan paremmin sekä opiskelijoiden tarpeisiin että yrittäjyyskasvatuksellisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Oulun ammattikorkeakoulu tekee yhteistyötä Oulun yliopiston kanssa ja monet yrittäjyyteen keskittyvät toiminnot ovat koulujen yhteisiä.

Opinnäytetyön tutkimuksen kohderyhmä rajataan Oulun ammattikorkeakoulun alemmaa korkeakoulututkintoa suorittaviin opiskelijoihin, joilla on jo opintojen ohella toimivaa yritystoimintaa tai jotka ovat omien opintojensa ohella aloittamassa omaa yritystoimintaa. Tutkimuksessa käytetään laadullista tutkimusta haastattelemalla kohderyhmän opiskelijoita, jolloin saadaan kattavia ja yksityiskohtaisia tuloksia eri Oulun ammattikorkeakoulun opetusalojen edustajilta. Haastatteluista osa toteutettiin Microsoft Teams-sovelluksen välityksellä ja osa kasvotusten helmi-maaliskuussa 2023.

1.1 Opinnäytetyön toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Väkevä – Kestävä kehitys, digitalisaatio ja kansainvälisyys osana yrittäjyyskasvatusta -hanke, joka toteutetaan aikavälillä 1.5.2021–30.4.2023. Väkevä-hanke on osa Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyysstrategian uudistamista ja käsittelee yrittäjyyskasvatusta kaikilla opetusasteilla varhaiskasvatuksesta korkeakouluasteelle. (Nuoret tekevät tulevaisuuden 2023,

a.) Tämä opinnäytetyö keskittyy yrittäjyyskasvatukseen korkeakoulutasolla ja erityisesti Oulun ammattikorkeakoulussa. Tutkimustuloksia on mahdollista soveltaa muihin hankkeissa mukana oleviin korkeakouluihin Oulun yliopistoon ja Centria-ammattikorkeakouluun, sekä myös valtakunnallisesti muiden Suomen korkeakoulujen opetussuunnitelmiin.

Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyskasvatusstrategia pohjautuu Ammattikorkeakoulujen rehtori-neuvosto Arene ry:n Korkeakoulujen yrittäjyyskasvatussuosituksiin. Näiden yrittäjyyskasvatussuositusten pohjalta Väkevä-hanke on laatinut toimintasuunnitelman, minkä mukaan Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyystoiminnot jaotellaan yrittäjäasenteen ja -valmiuksien kehittämiseen, uuteen yrittäjyyteen sekä uudistuvaan yrittäjyyteen. Väkevä-hankkeen tavoite on päivittää Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatusstrategiaa ja nostaa kestävä kehitys, kansainvälisyys ja digitalisaatio selvemmäksi osaksi koulutusstrategiaa. Tämän lisäksi korkeakouluasteelle asetetaan yrittäjyyskasvatuksen osaamistavoitteet ja niihin pohjaava organisaatiopohjainen toimintasuunnitelma, jota aletaan toteuttamaan opetuksessa. (Oulun ammattikorkeakoulu 2023, a.)

Opinnäytetyön tutkimuksen näkökulmasta Väkevä-hankkeen laatiman Yrittäjyyskasvatus Oamkissa -toimintasuunnitelman tärkein kohta käsittelee uudistuvaa yrittäjyyttä ja Oulun ammattikorkeakoulun roolia yrittäjänä toimivan opiskelijan tukemisessa. Keskeisiä tavoitteita ovat yritystoiminnan opinnollistaminen, ohjaaminen Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyden tukitoimintojen pariin, kasvuliiketoiminnan kehittäminen, omistajavaihdosten tukeminen ja yrittäjän työhyvinvointiosaamisen kehittäminen. Väkevä-hankkeen on tarkoitus luoda korkeakouluasteelle omat osaamistavoitteet sekä organisaatiokohtainen toimintasuunnitelma. (Oulun ammattikorkeakoulu 2023, a.)

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa, millaisia toimenpiteitä Oulun ammattikorkeakoulussa on käytössä jo yrittäjänä toimivien opiskelijoiden tukemiseksi ja liiketoiminnan kehittämiseksi opintojen aikana. Työssä on oleellista selvittää, millaista yrittäjyyteen liittyvää tukea opiskelijat toivoisivat ja vastaavatko Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamat nykyiset toimet näihin opiskelijoiden tarpeisiin. Ovatko toimet helposti saavutettavissa ja millaisia muutoksia tulisi tehdä, jotta ammattikorkeakoulutuksen yrittäjyyskasvatukseen liittyvät tavoitteet saavutettaisiin? Työssä kartoitetaan miten hyvin yrittäjyyttä tukevat toiminnot palvelevat eri alojen opiskelijoita ja kuinka paljon vaihtelevuutta yrittäjyyskasvatuksessa ilmenee eri alojen välillä.

Opinnäytetyön tutkimus rajataan tutkimuskysymyksiin, jotka pyrkivät vastaamaan edellä kuvattuun tutkimusongelmaan. Työn päätutkimuskysymys on:

1. Miten Oulun ammattikorkeakoulu on pystynyt tukemaan jo yrittäjänä toimivaa opiskelijaa?

Kahdella alatutkimuskysymyksellä halutaan tarkentaa päätutkimuskysymystä ja saada laaja-alaisempia vastauksia tutkimusongelmaan. Alatutkimuskysymykset ovat:

2. Miten Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyystoimet vastaavat opiskelijoiden tarpeisiin?
3. Millaisia muutoksia tulisi tehdä, jotta opiskelijoiden yrittäjyyttä ja liiketoimintaa pystyttäisiin tukemaan paremmin Oulun ammattikorkeakoulussa?

Työn teoreettinen viitekehys käsittelee yrittäjyyskasvatusta yleisesti sekä osana koulutusta. Yrittäjyyskasvatuksen tueksi on kehitetty erilaisia työvälineitä, jotka auttavat sekä yksilöitä että erilaisissa positioissa työskenteleviä ihmisiä kehittämään omaa yrittäjyysajatteluaan sekä opettamaan yrittäjyyskasvatusta muille. Tässä opinnäytetyössä yrittäjyyskasvatuksen työvälineistä esitellään Euroopan Komission luoma EntreComp-viitekehys, EntreCompin pohjalta rakennettu suomalainen Yoop sekä Opetusministeriön Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset vuodelta 2017. Tutkimuksen toteuttamisen ja tulosten kannalta on oleellista, että Oulun ammattikorkeakoulussa käytössä olevat yrittäjyyden tukitoiminnot esitellään ja ne avataan opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten yhteydessä.

2 YRITTÄJYYSKASVATUS

Yhteiskunnassa ja työelämässä on tapahtunut huomattavia muutoksia viime vuosikymmenten aikana, jonka vuoksi yksilöiden kyvyt ja taidot toimia uusien mahdollisuuksien mukaan ja erilaisten ihmisten kanssa sekä taidot hallita dynaamista uraa ja muokata tulevaisuutta yhteisen hyvän nimissä korostuvat merkittävästi. Näiden taitojen lisäämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan ihmisiä, ryhmiä ja organisaatioita, jotka omaavat yrittäjähenkistä ajattelutapaa kaikilla elämän osa-alueilla. (European Commission 2018, 3.) Dufva ym. (2023) nostaa artikkelissaan muun muassa teknologian kehittymisen, väestörakenteen muutoksen, globalisaation, ilmastonmuutoksen sekä koronapandemian vaikuttajiksi siihen, että työelämän ja organisaatioiden rakenteet ovat muuttuneet. Artikkelissa korostetaan sitä, että teknologian ja työelämän muuttuessa ihmisille jää luovuutta, ongelmanratkaisukykyä, empatiaa sekä vuorovaikutustaitoja vaativat tehtävät. Sivistys ja korkeakoulutus antaa ihmisille valmiuksia pohtia tulevaisuuden työelämää ja sen rakentamista uusien arvojen ja ihanteiden pohjalta. (Sitra 2023.)

Ristimäki (2004, 41) kirjoittaa kirjassaan perinteiseen työuraan perustuvan palkkatyön väistymisestä 1990-luvulta lähtien epätyypillisten ja monimuotoisten työmuotojen tieltä. Ei-perinteisen työsuhteen alaiset työsuhteet, kuten alihankinta, projektityö sekä itsenäiset työtehtävät ovat yleistyneet organisaatioiden keskuudessa. Ristimäki painottaa yksilöiden itsenäistymisen ja omasta urakehityksestä vastuun ottamisen merkitystä. Tällä hän tarkoittaa oman ammattitaidon päivittämistä ja käyttökelpoisuuden varmistamista työelämän muutoksissa. (Ristimäki 2004, 41.) Myös Arene ry painottaa korkeakoulutuksen roolia yrittäjyyden ja liiketoiminnan osaamisvaatimuksiin vastaamisessa. Niin työelämän ammattilaisten kuin yrittäjienkin on päivitettävä omaa osaamistaan sekä tietotaitoaan jatkuvasti muuttuvassa liike-elämässä. Korkeakoulujen yrittäjyyskasvatuksella ja persoonidulla opintotavalla on suuri merkitys tulevaisuuden yrittäjien ammattitaidon ja sopeutumisvalmiuden vastaamisessa talouselämän muutoksiin. (Arene ry 2018, 8–9.)

Yrittäjyyskasvatukseen investoiminen on tulevaisuuteen sijoittamista. Sen tarkoituksena ei ole kasvattaa lapsista ja nuorista valmiita yrittäjiä, vaan opettaa yleisölle yrittäjämäisiä valmiuksia, kuten taitoja, tietoja ja asenteita, joista on hyötyä tulevaisuuden työelämässä. Yrittäjyyskasvatus on ollut mukana opetussuunnitelmissa jo 1990-luvulta lähtien ja se kannustaa nuoria oppimaan ja kokeilemaan kiinnostavia asioita käytännössä. Yrittäjyyskasvatuksen keskeinen tavoite on valmistaa nuoria tunnistamaan oma osaaminen ja sen hyödyntäminen oman tulevaisuuden rakentamisessa. Yes

ry:n (2023) mukaan yrittäjyyskasvatuksella on myös tärkeä rooli kuntien elinvoimaisuuden kehittämisessä, sillä tavoitteellisen yrittäjyyskasvatuksen avulla on mahdollista yksilöiden yrittäjyysvalmiuksien lisäksi synnyttää uutta yrittäjyyttä paikallisesti (Yes ry 2023, a).

2.1 Yrittäjyyskasvatuksen merkitys koulutuksessa

Yrittäjyyskasvatus on lisätty osaksi kaikkien kouluasteiden opetussuunnitelmia sen tuomien hyötyjen ja oppimismetodien vuoksi. Pedagogisesti toteutettu yrittäjyyskasvatus mahdollistaa monipuolisten taitojen kehittymisen, lisää lasten ja nuorten työelämätaitoja ja -valmiuksia sekä kasvattaa myönteistä asennetta opiskelua, työntekoa ja elämässä menestymistä kohtaan. Monipuolisuudessaan yrittäjyyskasvatus valmentaa työelämätaitojen ja taloudenhallinnan taitojen lisäksi tiimi- ja projektityöskentelyä, kokeiluvalmiutta, innovatiivisuutta ja yrittäjämäistä asennetta sekä itseohjautuvuutta. Se mahdollistaa luovuuden ja itsetuntemuksen hyödyntämistä työelämässä, vastuunoton harjoittelua sekä oma-aloitteisuuden kehittämistä. (Oulun kaupunki 2023.)

Ristimäen (2004, 26–27) mukaan yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet ovat jaettavissa kahteen osaan. Yrittäjyyskasvatuksen tarkoituksena on edistää yrittäjämäistä toimintaa opiskelijoiden keskuudessa ja nostaa yrittäjyys yhdeksi ammatinvalinnalliseksi vaihtoehdoksi. Yrittäjyyskasvatuksen tarkoitus ei varsinaisesti ole vaikuttaa yrityksiä määrän kasvuun, vaan tarjota opiskelijoille realistisia valmiuksia yrittäjyyden huomioimiseen mahdollisena työllistymisen muotona. (Ristimäki 2004, 26–27.)

Arene ry korostaa luovuuden ja osaamisen määrää, mitä korkeakouluilla ja -opiskelijoilla on tarjota työelämälle. Lisäämällä taitoihin yrittäjyysosaamista, mahdollistuu uuden ja arvokkaan liiketoiminnan syntyminen. Korkeakoulutettujen henkilöiden ryhtyminen yrittäjiksi jossain työuransa vaiheessa on huomattavasti todennäköisempää, jos korkeakoulu on tarjonnut monipuolista yrittäjyyskasvatusta, liiketoimintaosaamisen käytännönläheistä harjoittelua sekä mahdollisuutta kokeilla yrittäsideoita käytännössä jo opintojen aikana. (Arene ry 2018, 6.) Lisäksi opiskelijoiden mahdollisuudet verkostoitua kansallisesti tai kansainvälisesti korkeakoulujen työelämä- tai kumppaniverkostojen kanssa hyödyttää sekä opiskelijoita tarjoamalla paremmat yrittäjämäisen oppimisen resurssit että yhteistyökumppaneita jo käytössä olevien liiketoimien kehittämisen ja uusien innovaatioiden kautta (sama, 4).

Nuoret tekevät tulevaisuuden -strategian mukaan yrittäjyyskasvatus kehittää lasten ja nuorten kykyä sopeutua paremmin jatkuvasti muuttuvaan maailmaan, globalisaatioon, teknologian kehitykseen sekä muihin muutosilmiöihin. Strategia listaa kuusi ydintekijää, tietoa ja taitoa, joihin laadukas yrittäjyyskasvatus vaikuttaa:

1. Myönteinen ja yritteliäs asenne tulevaisuuteen.
2. Yhdessä tekeminen, kokeileminen, kokeminen ja oppiminen.
3. Mahdollisuuksien havaitseminen ja rohkea toimijuus.
4. Työelämä- ja tiimityötaidot ja itsensä johtaminen.
5. Yhteistyö, verkostojen rakentaminen ja hyödyntäminen kansallisesti ja kansainvälisesti.
6. Uuden liiketoiminnan aikaansaaminen ja kestävä yrittäjyys. (Nuoret tekevät tulevaisuuden 2016, 6.)

Yrittäjämäisen ajattelun ja taitojen kehittämistä puhutaan paljon. Ristimäki kertoo kirjassaan (2004, 65–66), että yrittäjämäistä persoonaa tai ominaisuuksia ei voida eikä suositella opettamaan yksilöille suoraan, vaan yrittäjyyskasvatuksella voidaan luoda ympäristö, jossa yksilöillä jo valmiina olevia luonteenpiirteitä pystytään kehittämään haluttuun suuntaan. Hänen mukaansa jokaisella yksilöllä löytyy yrittäjämäisiä luonteenpiirteitä jo luonnostaan, mutta kasvatuksella on iso merkitys siinä, kuinka nämä piirteet tulevat ilmi. Kasvatuksen tehtävä onkin auttaa yksilöitä tunnistamaan nämä piirteet itsessään ja auttaa vahvistamaan niitä. (Ristimäki 2004, 65–66.) Yrittäjämäisyys kulkee vahvasti myös kulttuurissa ja siksi yrittäjämäisen kulttuurin luominen on hyvä aloittaa jo koulunkäynnin ensimmäisinä vuosina, jotta siitä muodostuu opiskelijoille mahdollisimman luonnollinen toimintatapa jo nuoresta iästä lähtien (sama, 35).

2.2 Nuoret tekevät tulevaisuuden – Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen strategia ja toimintaohjelma

Vuosina 2015–2016 laadittu Pohjois-Pohjanmaan nuoret tekevät tulevaisuuden -yrittäjyyskasvatuksen strategia- ja toimintaohjelma 2016–2020 toteutettiin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittamassa Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen Pohjois-Pohjanmaalla (ESR) -hankkeessa (Nuoret tekevät tulevaisuuden 2016, 2). Toimintaohjelman malli on laadittu ohjaamaan kaikissa koulutusasteissa toteutettavaa yrittäjyyskasvatusta ja sen on tarkoitus olla helposti muokattavissa

ja kehitettävissä muuttuvien tarpeiden mukaan. Väkevä-hankkeen tarkoituksena on uudistaa strategia- ja toimintaohjelma vastaamaan ajankohtaisemmin yrittäjyyskasvatuksen tavoitteisiin. (Nuoret tekevät tulevaisuuden 2023, b.)

Toimintaohjelma koostuu yhteisistä tavoitteista, suosituksista ja linjauksista, ja kuvaa tavoitteisiin ohjaavat toimenpiteet jaoteltuina erikseen jokaiselle kouluasteelle. Yhteisiksi tavoitteiksi on rajattu ”kestävän tulevaisuuden rakentaminen yrittäjyyskasvatuksen avulla”, ”osaamisidentiteetin, yrittäjyys- ja työelämätaitojen vahvistaminen” sekä ”yrittävän kulttuurin toteuttaminen yhdessä”. Päiviteytyssä mallissa kolme keskeisintä teemaa ovat digitalisaatio, kestävä kehitys sekä kansainvälisyys, jotka ohjataan ottamaan huomioon yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisessa Pohjois-Pohjanmaalla. Muita huomionarvoisia tavoitteita ovat nuorten työelämässä ja yrittäjyydessä tarvittavien osaamistaitojen tunnistaminen ja vahvistaminen sekä yhteistyö ja verkostoituminen sekä paikallisten että kansainvälisten toimijoiden kanssa. (Nuoret tekevät tulevaisuuden 2023, b.)

Toimintaohjelma käsittelee yrittävän kulttuurin rakentamista Pohjois-Pohjanmaalla ja esittelee yrittäjyyskasvatuksen toimijoiden vastuut ja tehtävät (Nuoret tekevät tulevaisuuden 2016, 30). Uudistetussa mallissa käytetään perustana Euroopan komission EntreComp-viitekehystä, Opetus- ja kulttuuriministeriön Koulutuksen yrittäjyyslinjauksia, Opetushallituksen eri kouluasteiden opetussuunnitelmia sekä Arene ry:n, Unifin, Suomen Yrittäjien ja Agenda 2030:n luomia suosituksia ja dokumentteja yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseksi (Nuoret tekevät tulevaisuuden 2023, b).

2.3 Yrittäjyyskasvatuksen työvälineet

Yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisen tueksi on kehitetty erilaisia työvälineitä, joista tässä opinnäytetyössä esitellään Entrepreneurship Competence Framework eli EntreComp, Yoop sekä Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017, ja lisäksi kerrotaan Suomessa toimivista yrittäjyyskasvatusta vahvistavista verkostoista. Euroopan Komission laatima EntreComp-viitekehys on luotu ohjaamaan yrittäjyyskasvatusta koko Euroopan tasolla ja Yoop on EntreCompin pohjalta luotu suomalainen korkeakouluille tarkoitettu työkalu, jonka avulla opiskelijat voivat oppia tunnistamaan ja kehittämään omia yrittäjyystaitojaan. Oulun ammattikorkeakoulun tavoitteet yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseen pohjautuvat Arene ry:n Korkeakoulujen yrittäjyys suosituksiin.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari (The European Pillar of Social Rights) korostaa elinikäisen oppimisen merkitystä ja kaikkien kansalaisten yhtäläisten mahdollisuuksien varmistamista työmarkkinoiden suhteen. Euroopan komission mukaan yrittäjyysosaamisen tunnistaminen ja kehittäminen ovat keskeisiä osia elinikäisen oppimisen toteuttamisessa. Tämän varmistamiseksi EntreComp-viitekehys luotiin ohjaamaan saman- ja oikeansuuntaista yrittäjyyskasvatusta koko Euroopassa. (European Commission 2018, 3.)

2.3.1 EntreComp

Kuva 1. EntreComp -mallin kolme osaamisaluetta ja niistä muodostuvat taidot (Vlaio 2020).

Euroopan komissio on kehittänyt EntreComp-viitekehysten (Entrepreneurship Competence Framework) yrittäjämäisen ajattelutavan selittämiseen. Työkalu kuvaa kattavasti tietoja, taitoja ja asenteita, joita yrittäjinä toimivat ihmiset tarvitsevat luodakseen taloudellista, kulttuurista tai sosiaalista arvoa ympärilleen. (European Commission 2018, 3.) EntreComp-viitekehysten luomisen keskeinen tavoite on ollut kehittää yhteinen käsite ja lähestymistapa, joka tukee yrittäjyyskasvatusta, -osaamisen sekä -ajattelutavan kehittämistä eri koulutusasteilla koko Euroopan laajuisesti (Bacigalupo ym. 2016, 5).

EntreComp-viitekehystä on joustavuutensa ansiosta mahdollista hyödyntää monipuolisesti monenlaisissa ympäristöissä. Euroopan komissio avaa viitekehysten soveltuvuutta hyvin yrittäjyystaitojen kehittämisessä valtioiden poliittisessa päätöksenteossa, yleisesti yrittäjyystaitojen määrittämiseen, kasvatushenkilökunnan yrittäjyystietojen ja -taitojen hyödyntämiseen, oppimismahdollisuuksien ja -ohjelmien kehittämiseen sekä yksilöiden yrittäjyysosaamisen tunnistamiseen ja todentamiseen. Työkalua on mahdollista käyttää valtioiden eri sektoreilla ja se toimii keskeisenä tukena kouluttajien, työnantajien, ammatillisten järjestöjen sekä poliittisten päättäjien yhteistyössä ja kehitystyössä. (European Commission 2023.) Vuonna 2016 lanseerattua EntreComp-viitekehystä on jo hyödynnetty aktiivisen kansalaisuuden, innovaatioiden, työllistymisen sekä yrittäjämäisen ajattelun oppimisen ja toiminnan tukena (European Commission 2018, 3).

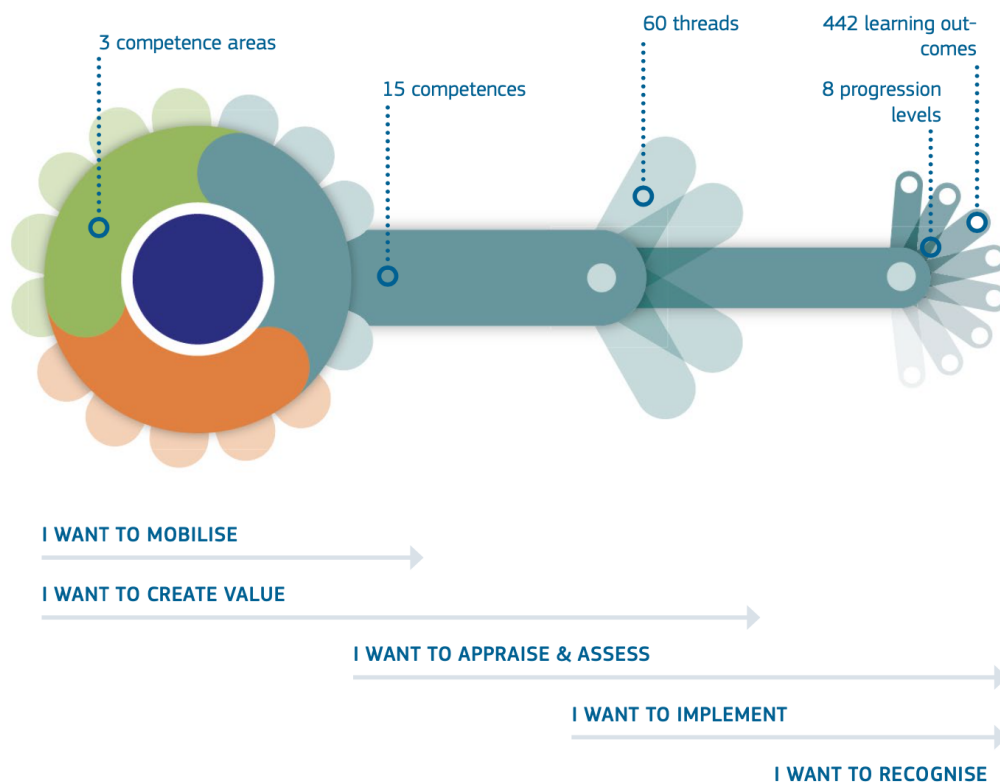
EntreComp muodostuu kolmesta osaamisalueesta, jotka kuvaavat yrittäjämäisen ajattelutavan toteuttajia, kuten tietoa, taitoja ja asenteita (kuva 1). Nämä kolme osaamisaluetta ovat ”ideat ja mahdollisuudet”, ”resurssit” sekä ”toimeenpanot”. Jokainen osaamisalue koostuu viidestä yksittäisestä taidosta tai tekijästä, joista yhdessä muodostuu yrittäjyysosaamisen rakennuspalikat. Niiden tehtävänä on kuvata, mitä kyseinen osaaminen käytännössä tarkoittaa. (European Commission 2018, 8.)

Ideat ja mahdollisuudet	Resurssit	Toimeenpanot
<ul style="list-style-type: none"> • Mahdollisuuksien tunnistaminen • Luovuus • Visio • Ideoiden arvioiminen • Eettinen ja kestävä ajattelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Itsetietoisuus ja luottamus omaan kykyihin • Motivaatio ja sinnikkyys • Resurssien mobilisointi • Rahoituksellinen ja taloudellinen lukutaito • Muiden mobilisointi 	<ul style="list-style-type: none"> • Aloitteen tekeminen • Suunnittelu ja hallinnointi • Epävarmuuden, tulkinvaraisuuden ja riskien sietäminen • Työskentely muiden kanssa • Kokemuksesta oppiminen

Taulukko 1. EntreComp-viitekehysten viisitoista taitoa jaoteltuna osaamisalueiden alle (McCallum ym. 2018 a, 15–17.)

Jokaiseen rakennuspalikkaan liittyy oppimistuloksia, jotka jaetaan kahdeksalle etenemistasolle perustasosta keskitason ja edistyneen tason kautta asiantuntijatasoon. Etenemisen kartoittaminen on tärkeää, kun tarkastellaan oppijoiden kehitystä tietyllä aikavälillä yksilölliset lähtökohdat huomioi-

den, ja pyritään niiden avulla löytämään johdonmukainen yrittäjyyskasvatuspolku. Viitekehys etenee asteittain lopulta 442 oppimistulokseen (kuva 2), jotka auttavat hahmottamaan käyttäjiensä oppimistapaa ja tulosten soveltamista yrittäjyyskasvatukseen (European Commission 2018, 9–10.) EntreComp-mallin jokainen aste syventää oppijan ymmärrystä omista taidoistaan ja niiden mahdollisuuksista sekä koulutuksessa että työuralla. Mitä pidemmälle viitekehyksessä kuljetaan, sitä suurempaa arvoa yksilöt voivat tuottaa itselleen ja yhteiskunnalle yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta. (McCallum ym. 2018 a, 21.)

Kuva 2. EntreComp-viitekehysten jakautuminen kolmesta osaamisalueesta 442:een oppimistulokseen (McCallum ym. 2018 b, 21).

2.3.2 Yoop

Yoop on suomalainen Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa HOTIT OPIT -hankkeessa (2018–2020) kehitetty työväline, jonka teoria pohjaa EntreComp-viitekehukseen. Se on kehitetty osana korkeakouluopiskelijoiden yrittäjyyttä edistävää Yrittäjyys ja yrittäjämäisyys (YYTO) -hanketta ja sen tarkoitus on auttaa valtakunnallisesti korkeakouluopiskelijoita tunnistamaan ja tunnustamaan oma yrittäjyyteen liittyvä osaaminen. Hankkeeseen liittyneen tutkimuksen pohjalta rakennettu Yoop tarjoaa nettisivuillaan itsearviointityökalun, joka tarjoaa vinkkejä siihen, miten oman

osaamisen voi opinnollistaa korkeakouluopinnoissa eli muuttaa opintopisteiksi. Yoop tarjoaa myös opetushenkilökunnalle ohjeita siihen, miten korkeakouluopiskelijoita voi tukea yrittäjyysosaamisen hahmottamisessa ja opinnollistamisessa. (Yoop 2023.)

Yoopin itsearviointityökalun avulla on mahdollista kartoittaa yksilöiden yrittäjyysosaamista helposti. Itsearvioinnissa on 15 EntreCompin taitoihin pohjaavaa kysymysaluetta, joista jokaiseen osioon on valmiiden kysymysten lisäksi mahdollisuus perustella sanallisesti oma osaaminen. Itsearviointi ohjaa pohtimaan omia vahvuuksia jokaisesta 15:sta taidosta ja koostaa konkreettisesti EntreCompin kolmen osaamisalueen (*ideat ja mahdollisuudet, resurssit sekä toimeenpanot*) alle yhteenvedon testin tekijän yrittäjyysosaamisesta sekä kaavioiden että sanallisten itsearviointien muodossa. Tätä yhteenvetoa voidaan käyttää korkeakouluopinnoissa ahointiin ja hottaukseen, eli aiemmin hankitun osaamisen hyväksilukemiseen ja opintopisteiksi muuttamiseen. Yhteenvetoa voidaan käyttää apuna myös työnhaussa. (Yoop 2023.)

2.3.3 Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017

Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset ovat Suomen opetus- ja kulttuuriministeriön laatimat ohjeet eri koulutusasteiden yrittäjyyskasvatuksen tueksi. Niiden tarkoitus on suunnata, kehittää ja ohjata opetusta yrittäjämäisemmäksi sekä antaa vinkkejä ja tukea opetushenkilökunnalle yrittäjyyskasvatuksen käytännön toteutukseen. Linjausten pohjana on käytetty hallitusohjelmaa, maakunnallisia, yli- ja maakunnallisia, alueellisia sekä paikallisia yrittäjyyskasvatusstrategioita, Euroopan Unionin asiakirjoja sekä aiempia aiheeseen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023.)

Linjaukset on jaettu neljään eri aihealueeseen, jotka ovat strateginen taso ja johtaminen, opettajien osaamisen kehittäminen, yrittäjyyttä tukeva koulutus ja oppimisympäristöt. Näiden pääotsikoiden alle on koottu monipuolisesti ohjeita ja työkaluja avuksi linjausten toteuttamiseen eri koulutusasteilla. Yrittäjyyslinjauksiin on lisätty myös suoria linkkejä muihin tavoitteita ja toteuttamista tukeviin työkaluihin sekä yrittäjyyskasvatuksen verkostoihin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023.)

2.3.4 Yrittäjyyskasvatuksen verkostoa ja muita työkaluja

Yrittäjyyskasvatuksen vahvistamiseksi ja kehittämiseksi Suomessa toimii monia järjestöjä, jotka tarjoavat nuorille mahdollisuuksia oman osaamisen kehittämiseen, uusien taitojen kokeilemiseen sekä verkostoitumiseen paikallisten yritysten kanssa. Yrittäjyys halutaan tuoda entistä vahvemmin esiin mahdollisena uravaihtoehtona ja yrittäjyyskasvatuksen keskeisenä tavoitteena on normalisoida yrittäjyys ja kannustaa siihen jo lapsuudesta lähtien.

Nuori yrittäjyys ry ja Talous ja nuoret TAT tähtäävät toiminnallaan tarjoamaan Suomen kouluille ja kunnille erilaisia opetusmateriaaleja ja tukea yrittäjyyskasvatuksen tukemiseksi. Järjestöt tähtäävät yrittäjämäisen ajattelun ja toimintatavan kehittämiseen nuorten lähtökohdista riippumatta (TAT 2023). Nuori yrittäjyys ry tarjoaa yrittäjyyttä, työelämää ja taloustaitoja tukevia ohjelmia, joissa opiskelijoilla on mahdollisuus päästä kokeilemaan omia kykyjään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppimateriaalien lisäksi yhdistys järjestää nuorille erilaisia yritysvierailuja ja kilpailuja. Nuori yrittäjyys ry:n tavoitteena on saattaa yhteen alueen yritykset ja nuoret. (Nuori yrittäjyys ry 2023.) Suomen 4h-liitto tarjoaa lapsille ja nuorille aikuisille matalan kynnyksen mahdollisuuden ryhtyä yrittäjäksi harrastuspohjalla. Järjestön kasvatuslupaus on tukea lasten ja nuorten kasvua aktiivisiksi vastuullisiksi ja yritteliäiksi toimijoiksi. Nuoria kannustetaan kestävään elämäntapaan, työelämään ja yrittäjyyteen. (Suomen 4h-liitto 2023.)

Vuonna 2009 perustetun Yrittäjyyskasvatuksen Tutkimusseura ry:n tehtävänä on toimia yrittäjyyskasvatuksen tutkijoiden ja toimijoiden verkostona. Vuosittain järjestettävillä YKTS Yrittäjyyskasvatuspäivillä esiintyy sekä kotimaisia että ulkomaisia puhujia, esitellään erilaisia tutkimuksia ja hankkeita sekä järjestetään teemoihin liittyviä työpajoja. (Yrittäjyyskasvatuksen tutkimusseura 2020.) Myös O-verkosto yhdistää erilaisia yrittäjyyskasvatustoimijoita ja tarjoaa tukea ja mahdollisuuksia yrittäjämäisen osaamisen kehittämiseen ja verkostoitumiseen. Yes-verkoston tavoitteena on luoda yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla yrittäjyyskasvatuksen ja yhteistyön tavoitteet voitaisiin saavuttaa. Verkosto tarjoaa erilaisia työkaluja, kehittämispalveluita ja valmennuksia. (Yes-verkosto 2023, b.) Myös Pohjois-Pohjanmaan nuoret tekevät tulevaisuuden -toimintaohjelma tarjoaa kunnille, kouluille, säätiöille ja yrityksille työkaluja yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseen. Minunpolkuni.fi-sivustolta löytyy runsaasti materiaalia hyödynnettäväksi eri koulutusasteiden opetuksessa. (Nuoret tekevät tulevaisuuden 2023, a.)

3 OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN YRITTÄJYYSPALVELUT

Keväällä 2023 tehdyssä Opiskelijat pohtivat yrittäjyyttä – ehdotuksia yrittäjyyden tukemiseen ja esteiden taklaamiseen -artikkelissa Laura Hokkanen ja Susanne Korva selvittävät Oulun ammattikorkeakoulun, Oulun yliopiston sekä Kuntakoulutusyhtymä OSAO:n opiskelijoiden kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Tulosten perusteella yhteensä 66 % kyselyyn vastanneista opiskelijoista ovat joissain määrin kiinnostuneet yrittäjyydestä ja vahvimmin yrittäjyydestä ollaan kiinnostuneita Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa. Selvitykseen vastanneet opiskelijat kokevat Oulun ammattikorkeakoulun ja Oulun yliopiston yrityskulttuurin ilmapiirin myönteiseksi ja kannustavaksi. (Hokkanen & Korva 2023.) Tässä luvussa esitellään Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamia yrittäjyyskasvatusta ja -toimintaa tukevia palveluja, joista osa toteutetaan yhdessä Oulun Yliopiston kanssa.

Terwa-akatemia on Oulun Ammattikorkeakoulun liiketalouden alainen opintolinja, jossa opiskelija valmistuu liiketalouden tradenomiksi suuntautumisvaihtoehtonaan yrittäjyys. Opintojen ensimmäinen vuosi koostuu tradenomitutkinnon perusopinnoista ja toisesta vuodesta lähtien opetus perustuu tiimioppimiseen. Opiskelijat perustavat tiimeittäin opiskelijaosuuskunnat ja liiketalouden ammattiosaamisen kerryttäminen tapahtuu yritystoiminnan kautta. Akatemian tavoitteena on vahvistaa opiskelijan yrittäjyysvalmiuksia sekä antaa opiskelijalle taitoja liiketoiminnan luomiseen ja kehittämiseen. Teoriaoppiminen tapahtuu vertaisopettajuuden kautta ja opiskelijoilla on mahdollisuus painottaa opinnoissaan aiheita, jotka tukevat heidän yrittäjätöimintänsä tavoitteita. Opiskelijoilla on tukenaan osuuskunnille nimetyt valmentajat, jotka antavat pedagogista opetusta ja tukevat opintojen edistymisessä. Yrittäjävalmiuksien opettamiseksi ja vahvistamiseksi Terwa-akatemiassa opiskelu on hyvin itseohjautuvaa ja vastuu opintojen etenemisestä on pitkälti opiskelijoilla itsellään. (Oulun ammattikorkeakoulu 2023, b.)

OAMK Yrityshautomo on koulutusalaan riippumatta kaikille Oulun ammattikorkeakoulun sekä avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoille suunnattu palvelu, jossa opiskelijat pääsevät kehittämään omaa liikeideaa valmentajan johdolla. Yrityshautomon idea on auttaa opiskelijoita muuttamaan liikeidea liiketoiminnaksi. Henkilökohtaisesti räätälöityjen valmennustapaamisten avulla opiskelijoiden on mahdollista saada konkreettista apua liiketoiminnan aloittamiseen ja rahoituksen saa-

miseen. Yrityshautomo-opinnoissa on mahdollista saada 3–10 opintopistettä riippuen hautomojaksion laajuudesta ja hakea Proof of Concept -rahoitusta uuden liikeidean testaamiseen. (Oulun ammattikorkeakoulu 2023, c.)

Akraamo tarjoaa Oulun ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan opiskelijoille monipuolisesti tietoa ja palveluita, jotka kokoavat yhteen alan opiskelijat sekä toimijat. Akraamo vastaanottaa yrityksiltä harjoittelu- ja työpaikkoja, opinnäytetyöaiheita sekä toimeksiantoja, joita välitetään opiskelijoille. Palvelun kautta opiskelijat pääsevät verkostoitumaan alan toimijoihin ja kehittämään toimialaa asiantuntijoiden avulla osana opinomaan. (Oulun ammattikorkeakoulu 2023, d.)

Oulun ammattikorkeakoulun alaisuudessa toimii erilaisia opiskelijoiden osuuskuntia. **Trapesti Oy** tuottaa erilaisia taloushallinnon, markkinoinnin ja digitaalisen median palveluita yrityksille (Trapesti Oy 2023). Trapestin jäsenenä opiskelijoilla on mahdollisuus päästä tutustumaan osakeyhtiöyrittäjyyteen, ja samalla toteuttaa asiakasyrityksille projekteja yllä mainituilla aloilla.

Kulttuuriosuuskunta Osuma on vuonna 2012 perustettu opiskelijaosuuskunta, joka keskittyy kulttuurialan opiskelijoiden työllistämiseen ja toimeentulon helpottamiseen sekä opintojen aikana että valmistumisen jälkeen. Osuuskunta on perustettu toimimaan opiskelijoiden ja työn tilaajien välillä ja löytämään työlle oikeat tekijät. Työsuhde rakennetaan Osuman ja opiskelijan välille ja Osuma vuokraa jäsenenensä työn tilaajalle. (Kulttuuriosuuskunta Osuma 2023.)

Oulu Entrepreneurship Society, eli Oulu ES, on vuonna 2010 perustettu yhteisö, jonka tarkoituksena on levittää yrittäjämäistä ajattelutapaa, yhteisöä ja kulttuuria Oulun alueella. Oulu ES toimii yhteistyössä Oulun ammattikorkeakoulun, Oulun yliopiston sekä Business Aseman kanssa. Yhteisö järjestää erilaisia yrittäjyyteen liittyviä tapahtumia, kuten workshoppeja, kilpailuja ja reissuja, joissa on mahdollista päästä tutustumaan muiden maiden ES-toimintaan (Oulu Entrepreneurship Society 2023.) Oulu ES:n hallituksen jäsen ja Oulun ammattikorkeakoulun sidosryhmävastaava Veera Mahlakaarto kuvailee ES-toimintaa matalan kynnyksen väyläksi päästä kehittämään omaa yrittäjämäistä ajattelumaailmaa ja inspiroitumaan sekä verkostoitumaan muiden samanhenkisten ihmisten kanssa eritasoisissa tapahtumissa. Varsinaista yritystoiminnan kehittämistä yhteisö ei tarjoa, mutta Oulu ES ohjaa opiskelijoita muiden Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyspalveluiden pariin. (Mahlakaarto 2023.)

Näiden erillisten palvelujen lisäksi Oulun ammattikorkeakoulu on lisännyt yrittäjyysopintoja käsittelevän kurssin kaikkien koulutusalojen opintosuunnitelmiin ja mahdollistaa aikaisemman työkokemuksen ja yritystoiminnan hyväksilukemisen tutkinto-opinnoissa.

Innovaatiokeskus toimii yhteistyössä Oulun ammattikorkeakoulun ja Oulun yliopiston kanssa, ja sen tehtävä on yhdistää paikalliset yritykset, korkeakouluopiskelijat sekä korkeakoulujen henkilökunta hyödyntämään ammattiosaamista ja tutkimustuloksia liiketoiminnan kehittämisessä. Keskus järjestää innovaatiotapahtumia ja mahdollistaa opiskelijoille intensiivisen ja käytännönläheisen katusauksen paikallisten yritysten toimintaan, yritysmaailman ongelmien ratkaisuun sekä palveluiden ja tuotteiden kehittämiseen. Innovaatiokeskuksen tapahtumat lisäävät korkeakouluopiskelijoiden yrittäjyysosaamista ja mahdollistaa verkostoitumisen paikallisten yrittäjien kanssa. Innovaatiokeskuksen tarkoituksena on tutkimuksen ja sen tulosten kaupallistaminen. (Oulun ammattikorkeakoulu 2023, e.)

Oulu Game LAB on monitieteellinen koulutusohjelma, joka kokoaa yhteen opiskelijoiden lisäksi graafisen suunnittelun, ohjelmoinnin, ääni- ja pelisuunnittelun, tuotannon, käsikirjoituksen sekä myynnin ja markkinoinnin ammattilaiset sekä Suomesta että maailmalta. Koulutusohjelma koostuu erilaisista opintopistepaketeista, jotka on räätälöity vastaamaan nykyaikaisen, nopeasti muuttuvan peliteollisuuden tarpeisiin ja vaatimuksiin. Opiskelijat oppivat pelialalla työskentelyn perusteita, pelisuunnittelun viemistä liiketoimintaan sekä pelien ja yksilöllisten taitojen kehittämistä. Opintokokonaisuuksien tavoitteena on kehittää peli julkaistavaksi markkinoille. Peliteollisuuden rooli on kasvanut nopeasti yhdeksi maailman johtavaksi luovan taiteen toimialaksi sekä Suomessa että globaalisti. Oulu Game LAB:n toiminnan tavoitteena on tukea alan kasvua Suomessa ja luoda uusia pelialan työpaikkoja, yrityksiä sekä ammattilaisia Pohjois-Pohjanmaan alueelle tekemällä yhteistyötä alan toimijoiden kuten Nokian ja Microsoftin kanssa. (Oulu Game LAB 2023.)

4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Yksi Oulun ammattikorkeakoulun tavoitteista on lisätä Pohjois-Pohjanmaan alueelle uusia kasvu-yrityksiä. Oulun ammattikorkeakoulu haluaa panostaa yrittäjyyttä harjoittavan opiskelijan liiketoiminnan tukemiseen koko opintojen ajan ja tämän opinnäytetyön tutkimus pyrkii antamaan näkemyksiä tavoitteen toteutumisesta. Väkevä-hankkeen toimintasuunnitelma sisällyttää uudistuvaan yrittäjyyteen opintojen henkilökohtaistamisen opiskelijan lähtökohdat huomioiden, opiskelijan ohjaamisen tukitoimintojen piiriin, kasvuliiketoiminnan kehittämisen, omistajanvaihdoksissa tukemisen ja yrittäjän työhyvinvointiosaamisen kehittämisen (Oulun ammattikorkeakoulu 2023 a, 2). Tutkimuksella halutaan kartoittaa, miten hyvin opiskelijat kokevat tällä hetkellä uudistuvan yrittäjyyden toteutumisen Oulun ammattikorkeakoulussa ja miten yrittäjien tukeminen voitaisiin taata tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää yrittäjänä toimivien opiskelijoiden kokemuksia Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyystoimintojen käytöstä ja parhaiten tutkimuskysymyksiin saadaan vastaus käyttämällä laadullista tutkimusta ja haastattelemalla opiskelijoita. Tutkimuksen kannalta on oleellista, että opiskelijat pääsevät kertomaan kokemuksistaan ja näkemyksistään omien empiiristen havaintojensa kautta.

Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 27) mukaan laadullinen tutkimus on hyödyllinen menetelmä silloin, kun halutaan selvittää käyttäytymisen merkitystä sekä siihen liittyvää kontekstia. Kvalitatiivinen tutkimus esittää tutkittavien omat havainnot ja kokemukset paremmin kuin kvantitatiivinen tutkimus, jonka tavoite on ennemminkin selvittää tutkittavien kohteiden tai tekijöiden esiintymistiheyttä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 27.) Koska opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Oulun ammattikorkeakoulussa käytössä olevien yrittäjyyttä tukevien palveluiden sopivuus yrittäjinä toimivien opiskelijoiden tarpeisiin, on oleellista saada yksityiskohtaista ja empiiristä tietoa kohderyhmää edustavilta ihmisiltä. Tutkimuksessa halutaan selvittää, miten hyvin eri alojen edustajat ovat löytäneet ja hyödynneet yrittäjyyspalvelujen tarjonnan, ja miten hyvin nämä toimet palvelevat opiskelijoita tarkoitussissaan.

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan haastattelun etuna voidaan pitää erityisesti sen joustavuutta. Haastattelija pystyy mukauttamaan valmiiksi laatimiaan kysymyksiä haastateltavan vastauksien

perusteella ja kysymyksiä on tarvittaessa mahdollisuus toistaa ja tarkentaa. Haastattelijan ja haastateltavan välillä on mahdollista käydä dialogia, ja dialogi tukee haastattelun tärkeintä tavoitetta, joka on saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta aiheesta. Fyysisesti tapahtuvassa haastattelussa etuna on myös haastattelijan mahdollisuus havainnoida haastateltavan kehonkieltä ja puheen painotuksia. Haastattelijalla on mahdollisuus muuttaa haastattelurunkoa haastateltavien tarpeiden mukaan, jotta haastattelu tukisi mahdollisimman laajaa tiedonsaantia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85.)

Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 48) mukaan teemahaastattelun merkittävänä etuna on se, että haastattelun tulokset syntyvät vuorovaikutuksessa ja antavat tilaa haastateltavien omille tulkinnoille ja merkityksille. Teemahaastattelussa, eli puolistrukturoidussa haastattelussa edetään tiettyjen etukäteen valittujen teemojen mukaan. Etuna on, että haastattelussa voidaan tarkentaa ja syventää kysymyksiä haastateltavien vastauksiin perustuen. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48.) Teemahaastattelussa pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen, ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti. Periaatteessa etukäteen valitut teemat perustuvat tutkimuksen viitekehukseen eli tutkittavasta ilmiöstä jo tiedettyyn. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88.)

Työtä tehdessä huomioitiin tutkimuksen eettisyys. Kaikkien tieteenalojen tutkijoita ohjaavat yleiset eettisyyden periaatteet, joita ovat tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön sekä luonnon kunnioittaminen ja tutkimuksen toteuttaminen niin, että siitä ei aiheudu minkäänlaista haittaa, riskiä tai vahinkoa tutkimuskohteille (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8). Haastattelututkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja kaikilta haastateltavilta pyydettiin lupa haastattelun nauhoittamiseen. Haastateltavilla oli pyydettyäessä mahdollisuus lukea haastatteluiden perusteella kirjoitetut tutkimuksen tulokset sekä johtopäätökset ennen työn julkaisemista. Haastatteluissa kerätty aineisto hävitettiin tutkimuksen valmistuttua, eikä haastattelijalle jäänyt valmiin opinnäytetyön lisäksi mitään materiaalia haastatteluista. Kaikkia haastateltavia lähestyttiin tasa-arvoisista lähtökohdista, eikä heitä kohdeltu eri tavoin tutkimusta tehdessä. Haastateltavien valintaan vaikuttavat kriteerit olivat ainoastaan yrittäjyyden harjoittaminen korkeakouluopintojen ohella sekä tutkintoala siinä määrin, että näkökulmia haluttiin saada mahdollisimman monelta eri alalta. Haastateltavien nimet jätettiin työstä pois heidän yksityisyydensuojansa vuoksi, eivätkä haastateltavat ole tunnistettavissa tutkimuksesta. Opinnäytetyö julkaistaan ammattikorkeakoulujen Theseus-kokoelmassa.

5 TUTKIMUSKOHDE JA AINEISTON ANALYYSI

Opinnäytetyössä käytetään kyselytutkimusta aineistonkeruun menetelmänä. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten hyvin korkeakoulun nykyiset yrittäjyyttä tukevat toimet vastaavat opiskelijoiden tarpeisiin. Tässä tutkimuksessa empiriaa tukeva haastattelututkimus antaa kohderyhmän haastateltaville henkilöille mahdollisuuden tuoda omat kokemukset sekä näkemykset ja tulkinnat monimuotoisesti esille.

Opinnäytetyön tutkimushaastattelu koostuu yrittäjänä toimivien Oulun ammattikorkeakoulussa eri aloilla olevien opiskelijoiden haastattelemisesta. Osa haastateltavista löytyi toimeksiantajan avulla ja osa löytyi haastattelijan omien verkostojen kautta. Haastateltavien valintaan kuului kriteereinä opiskelijoiden toiminta yrittäjänä opintojen ohella ja Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyystoimintojen hyödyntäminen jollain tavalla liiketoiminnan kehittämisessä. Toivomuksena oli myös, että yrityksen toimiala liittyisi haastateltavan opiskeltavaan alaan. Kaikki haastateltavat opiskelevat alemmaa ammattikorkeakoulututkintoa.

Haastateltava	Tutkinto-ohjelma	Yrittäjyyden aloitus	Käytössä olleet tukitoiminnot	Haastattelun kesto
H1	Liiketalous	Opintojen aikana	Trapesti, Yrityshautomo	37 min
H2	Liiketalous	Ennen opintoja ja niiden aikana	Terwa-akatemia	22 min
H3	Liiketalous	Opintojen aikana	Terwa-akatemia, Oulu ES	19 min
H4	Luonnonvara	Ennen opintoja	Akraamo	50 min
H5	Luonnonvara	Ennen opintoja	Akraamo	26 min

Taulukko 2. Tutkimuksessa haastateltavat opiskelijat.

Haastattelukysymykset lähetettiin kaikille osallistujille ennen haastattelujen toteuttamista, jotta he pystyivät valmistautumaan haastatteluun paremmin ja pohtimaan vastauksia jo etukäteen. Haastattelun alussa kerättiin perustiedot haastateltavista, eli opiskelijoiden koulutusala, opintovuosi ja

yrittötoiminnan laatu. Haastatteluissa selvitettiin, minkä alojen yrittäjiä Oulun ammattikorkeakoulussa opiskelee, millaisia yritysmuotoja ja kuinka isoa yrittötoimintaa heillä on. Perustietojen selvittämisen jälkeen haastattelu muuttui vapaamuotoisemmaksi ennalta suunniteltujen teemojen mukaan eteneväksi. Haastattelurunkoon suunniteltiin myös täsmällisempiä kysymyksiä (liite 1) ohjaamaan keskustelua haluttuun suuntaan, mutta tarkoitus oli pitää haastattelu hyvin vapaamuotoisena.

Haastattelussa tärkeimpänä tavoitteena on selvittää, kuinka hyvin opiskelijat ovat löytäneet Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamat yrittöjyyttä tukevat palvelut ja onko palveluista ollut apua yrittötoiminnan aloittamisessa tai yrittötoiminnan kehittämisessä opintojen aikana. Oulun ammattikorkeakoulu haluaa panostaa yrittöjyyskasvatukseen ja liiketoiminnan kehittämiseen ja painottaa yrittöjyyttä mahdollisena työllistymisen muotona. Haastattelututkimus kartoittaa tämän tavoitteen onnistumista. Haastattelussa selvitetään, kuinka hyvin nykyiset toimet palvelevat opiskelijoita ja millaisia muutostarpeita ja kehitysehdotuksia opiskelijat nostavat esille yrittöpalveluiden toimivuuden kehittämiseksi. Relevantteja tutkimuskohteita ovat myös, mitkä palvelut vastaavat parhaiten opiskelijoiden tarpeisiin ja miten palveluiden saavutettavuus koetaan kohderyhmän keskuudessa. Haastattelussa selvitetään myös, miten opiskelijat kokevat yrittöjämaisten taitojen ja osaamisen kehittymisen korkeakouluopintojen ja tukitoimintojen hyödyntämisen aikana.

Tutkimusaineiston analysointimenetelmäksi valikoitui laadullinen analyysi eli sisällönanalyysi. Tuomen & Sarajärven (2018, 103) mukaan sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, joka soveltuu kaikkiin laadullisen tutkimuksen perinteisiin. Aineisto käydään läpi ja sieltä valitaan kaikkein oleellisin tieto tutkimuksen kannalta. Seulonnan jälkeen aineisto litteroidaan, eli puretaan kirjoitetuksi tekstiksi. Litteroitu aineisto jaetaan teemoihin sen mukaan, mitä kustakin teemasta on sanottu, ja lopuksi jäljellä oleva aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan. Jaottelu mahdollistaa aineistossa esiintyvien teemojen vertailun keskenään. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104, 107.) Sisällönanalyysimenetelmän tarkoituksena on järjestellä kerätty aineisto muotoon, jonka pohjalta voidaan tehdä tutkimuksen johtopäätökset ja kuvata kerätyn aineiston sisältöä sanallisesti (sama, 117, 119).

Haastattelut toteutettiin helmi–maaliskuussa 2023. Osa haastatteluista tehtiin Microsoft Teams -sovelluksen välityksellä ja osa kasvotusten. Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja nauhoitukset litteroitiin, eli kirjoitettiin auki. Yhteensä litteroitua aineistoa saatiin 21 sivua. Litteroinnissa otettiin huomioon ainoastaan oleellinen sisältö, eli auki kirjoitetusta tekstistä jätettiin pois haastateltavien ilmeet

ja eleet sekä puheen tauot ja ylimääräiset äännähdykset. Litteroituun aineistoon jätettiin kaikki tutkimuksen kannalta oleelliset haastateltavien henkilöiden ajatukset, kokemukset ja muut sanotut asiat. Litteroinnin jälkeen aineisto jaoteltiin haastattelukysymyksien alle, jolloin tutkimusaineiston kokonaiskuvan muodostaminen selkeytyi. Samalla varmistettiin myös haastattelujen sisällön vastaaminen tutkimuskysymyksiin ja tutkimuksen tavoitteisiin. Haastattelut analysoitiin laadullisesti ja johtopäätökset Oulun Ammattikorkeakoulun yrittäjyyspalveluiden laadusta ja saavutettavuudesta tehtiin haastatteluiden pohjalta.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tulkinnassa on tarkoitus löytää yhteneväisyyksiä haastateltavien kertomusten välillä. Haastattelut pohjautuvat tässä työssä esiteltyyn teorian tietoon ja niiden analysointi ja tulokset esitellään tutkimuskysymysten jaottelun mukaisesti. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat

1. Miten Oulun ammattikorkeakoulu on pystynyt tukemaan jo yrittäjänä toimivaa opiskelijaa?
2. Miten Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyystoimet vastaavat opiskelijoiden tarpeisiin?
3. Millaisia muutoksia tulisi tehdä, jotta opiskelijoiden yrittäjyyttä ja liiketoimintaa pystyttäisiin tukemaan paremmin Oulun ammattikorkeakoulussa?

Hokkasen ja Korvan julkaisussa Opiskelijat pohtivat yrittäjyyttä – ehdotuksia yrittäjyyden tukemiseen ja esteiden taklaamiseen (2023) kerrottiin opiskelijoista 66 %:n olevan kiinnostuneita yrittäjyydestä jollain tasolla. Sen mukaan opiskelijoita kiinnostavat yrittäjyyden tuomat mahdollisuudet ja haasteet sekä vapaus toteuttaa itseään ja tehdä itselle mielekästä työtä. Selvityksen mukaan opiskelijat ovat kiinnostuneita saamaan lisää tietoa ja oppia yrityksen alkuvaiheen rahoitukseen, yritystoiminnan suunnitteluun sekä oman idean kehittämiseen ja siitä palautteen saamiseen. Näiden lisäksi opiskelijat haluavat tutustua startup-maailmaan sekä yrittäjyyskulttuuriin syvemmin. Verkostoitumismahdollisuudet yrittäjien ja mentoreiden kanssa kiinnostavat myös opiskelijoita. (Hokkanen & Korva 2023.)

6.1 Nykyiset yrittäjyyden tukitoimet

Oulun ammattikorkeakoulussa on tarjolla monia erilaisiin painotuksiin erikoistuneita yrittäjyyden tukitoimintoja. Haastateltavat henkilöt opiskelevat liiketalouden ja luonnonvara-alan koulutusohjelmissa, ja haastattelujen tulokset painottuvat näille aloille tarjottaviin yrittäjyyden tukitoimiin. Kaiken kaikkiaan haastatteluun saatuja yrittäjyyspalveluita olivat Terwa-akatemia, Trapesti, Yrityshautomo, Akraamo ja Oulu ES. Luonnonvara-alalla opiskelleet olivat molemmat hyödyntäneet pelkästään Akraamoa, kun taas liiketalouden alalla palveluita oli hyödynnetty monipuolisemmin.

Osa haastateltavista oli perustanut yrityksensä tai alkanut yrittäjäksi jo ennen korkeakouluopintoja, ja osa oli aloittanut yritystoiminnan korkeakouluopintojen aikana hyödyntäen tarjolla olleita yrittä-

yyden tukitoimintoja. Korkeakouluopintojen aikana yritystoiminnan perustaneet opiskelijat opiskelivat liiketalouden tutkinto-ohjelmaa ja olivat käyttäneet yrityksen perustamisessa tukena Terwaakatemiaa sekä Yrityshautomoa. Luonnonvara-alan opiskelijat olivat molemmat toimineet maatalousyrittäjinä jo aiemmin ja tulleet hakemaan lisäkoulutusta korkeakoulusta. Luonnonvara-alalla liiketaloutta yleisempää on se, että yritys periytyy suvussa, jolloin täysin uutta liiketoimintaa ei ole tarvetta keksiä.

Sitä Yrityshautomoa kyllä mainosteltiin, mutta mulla nyt ei semmoista yritysideaa ole tarvinnut koskaan pohtia, niin en sitten lähtenyt siihen. Aika hyvin tukee nuo perusopinnot tuota minun alaani. –H5

Luonnonvara-alan haastateltavat olivat päässeet Akraamon kautta mukaan erilaisiin hankkeisiin ja projekteihin. Opiskelijoiden on mahdollista löytää palvelusta alan harjoittelu- ja työpaikkoja, erilaisia kursseja, projektiopintoja sekä opinnäytetyön aiheita. Akraamo toimii alan pääasiallisena tietolähteenä ja sen toimintaan on haastateltavien mielestä ollut helppo päästä mukaan. Akraamon toiminta koetaan kuitenkin suhteellisen hiljaisena ja haastateltavat nostivat esille toiveen, että palveluun olisi hyvä saada lisää tarjontaa ja aktiivisuutta. Haastateltavat kokivat hyödyllisinä Akraamon tarjoamat kurssit, joissa oma liiketoiminta oli mahdollista linkittää kurssin tehtäviin.

Trapestin vahvuudeksi kerrottiin sen vahva linkitys muihin yrityksiin. Opiskelijayrityksessä toimii opettajien johdolla hallitus, jonka kokouksiin kaikki Trapestin jäsenet pääsevät osallistumaan. Jäsenillä on omat tehtävät yrityksessä ja jokainen pääsee ottamaan vastuun omista asiakasprojekteistaan. Vaikka asiakasprojektien toteutus on pitkälti opiskelijoiden oman osaamisen varassa, on heillä tukena muiden opiskelijoiden lisäksi kaksi opettajaa, joilta oppi kirjanpitoa, taloustiedettä ja hallitustyöskentelyn taitoja. Trapestitu toimimisesta maksetaan palkkio opintopisteillä ja haastateltava kertoi tämän järjestelyn hyödyttäneen hänen omia opintojaan ja niissä etenemistä.

Trapestin toiminnassa mukana ollut haastateltava kertoi saaneensa paljon hyödyllistä osaamista, jota pystyi myöhemmin hyödyntämään omassa osakeyhtiössään. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi toimeksiannoista vastaaminen oikeille yrityksille, erilaisissa tiimeissä toimiminen sekä hallitustyöskentelyn seuraaminen. Lisäksi työskentely opiskelijayrityksessä opettaa yrittäjämäistä ajattelutapaa, oman työn johtamista sekä suunnitelmallisuutta yritystoiminnassa. Nämä taidot sekä Trapestituissa saatu kokemus yritys yhteistyöstä madalsi haastateltavan kynnystä lähteä itse yrittäjäksi.

Siellä joka kuukausi on hallituksen kokous ja sitten kun on tilikauden päätös, niin on yhtiökokous ja tehdään ihan oikeita toimeksiantoja oikeille yrityksille. Meillä oli aina sitten tiimeissä palaverit ja markkinointitiimillä oli aina viikoittain tiimipalaverit ja pääsi niin sanotusti oikean yrityksen sisälle näkemään miten toimia yrityksessä.

–H1

Terwa-akatemiassa toinen tradenomiksi opiskelevista haastateltavista oli toiminut yrittäjänä jo ennen korkeakouluopintoja ja hakeutui opiskelemaan liiketaloutta syventääkseen omaa osaamistaan. Terwa-akatemiaan hän päätyi opiskelemaan juuri yrittäjyysuuntautumisen takia. Toisella Terwa-akatemiassa opiskelevalla haastateltavalla ei ollut taustalla aikaisempaa yritystoimintaa, vaan hän perusti opiskelijaosuuskunnan tiimensä kanssa.

Haastateltavat kertoivat, että ensimmäisen vuoden perusopinnot antavat hyvin teoreettista osaamista tradenomien tutkinnosta ja akatemiamalli opettaa yritystoimintaa hyvin käytännössä. Malli mahdollistaa erilaisten liikeideoiden kokeilun ja toteuttamisen opettajien tuella, mutta vastuu oppimisesta on opiskelijoilla itsellään. Molemmat haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että yrittäjämäistä ajattelutapaa, oman työn johtamista ja rohkeutta oppi aivan eri tavalla, miten muualla olisi voinut oppia. Terwa-akatemiassa yritystoimintaa pyritetään tiimeissä, joissa jokaisella on mahdollisuus kokeilla esimerkiksi tiiminjohtajan, henkilöstöhallinnon tai talousvastaavan tehtäviä oman mielenkiinnon mukaan. Aiemmin yrittäjänä toiminut haastateltava perusti liikeidealleen tiimensä kanssa erillisen osakeyhtiön, jonka toimintaa he aikovat jatkaa tutkintoon valmistumisen jälkeen.

Oulu ES toiminta alkoi kiinnostamaan, kun menin ihan vaan mielenkiinnosta johonkin niiden tapahtumaan ja se oli ihan mukava tapahtuma. Sitten menin muihinkin tapahtumiin ja edelleen oli mukavaa. Ja sitten myös voitin yhden heidän kilpailutapahtuman, ja halusin itse olla mukana kehittämässä toimintaa. – H3

Oulu ES:ssä mukana ollut haastateltava koki toimintaan mukaan pääsemisen helpoksi, sillä järjestön kaikille avoimet tapahtumat järjestetään Oulun ammattikorkeakoulun kampuksella. Tapahtumat koetaan matalan kynnyksen tapahtumiksi, joissa pääsee verkostoitumaan laajasti eri alojen opiskelijoihin ja toimijoihin. Haastateltava päätyi jäseneksi Oulu ES:n hallitukseen ja mukana oleminen on kehittänyt hänen mukaansa erityisesti hallitustyöskentelytaitoja sekä esiintymistaitoja.

Yrityshautomossa mukana ollut opiskelija kertoi kuulleensa ensimmäisen kerran Yrityshautomosta ohimennen tradenomiopintojen ensimmäisenä vuonna, mutta oli lähtenyt etsimään enemmän tietoa Oulun ammattikorkeakoulun nettisivuilta. Yrityshautomon toimintaan pääsee mukaan hakuprosessin kautta, jossa selvitetään opiskelijan alustavaa liikeideaa sekä motiiveja ja kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Jokaiselle opiskelijalle nimetään oma yrittäjäopettaja, jolta saa yksilöllistä sparrausta liikeidean kehittelyyn. Yrityshautomotoiminnasta opiskelijat saavat projektin laajuuden mukaan opintopisteitä, jotka hyväksiluetaan omiin tutkinto-opintoihin.

Yrityshautomoa hyödyntänyt haastateltava kertoi, että suoranaisia ratkaisuja ja ohjeita opettajalta ei saa, vaan heidän tehtävänsä on ennemminkin herätellä opiskelijoita tarkastelemaan liikeidean toteuttamisen mahdollisuuksia eri näkökulmista ja olla tukena yritystoiminnan aloittamisessa. Yrityshautomo-opinnot räätälöidään jokaisen opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti ja nimetty opettaja on opiskelijan tavoitettavissa aina tarvittaessa. Yrityshautomossa yrittäjyyteen saatava tuki on hyvin konkreettista, sillä opettaja oli jakanut omaa kokemustaan ja ollut mukana haastateltavan osakeyhtiön perustamiskokouksessa. Haastateltavan mukaan merkittävintä opinnoissa on ollut oman yrittäjämäisen ajattelutavan vahvistaminen, tuen saaminen ja yrittäjyyteen kannustaminen.

Ehkä sitä kautta on saanut tietyllä tavalla semmoisen aloitteen ja rohkeuden, ja myös sitä suunnitelmallisuutta ja työkaluja omaa yrittäjyyttä varten. Että en varmasti olisi perustunut vielä oikeaa yritystä siinä vaiheessa ja olisin jatkanut kevytyrittäjänä, jos ei olisi ollut sitä rohkaisijaa tietyllä tavalla. – H1

Opintojen hyödyntäminen opiskelijoiden liiketoiminnassa

Päällisin puolin opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamiin yrittäjyyden tukitoimintoihin. Kaikki haastateltavat kokivat, että ovat saaneet tukitoimintojen kautta apua oman yritystoiminnan käynnistämiseen tai kehittämiseen. Osa koki myös tukitoimintojen sysänneen oman yrityksen perustamisesta aiemmaksi, kuin mitä oli alun perin ollut suunnitelmana. Kaikki haastateltavat kertoivat olleensa kiinnostuneita yrittäjyydestä jo ennen opiskelua korkeakoulussa, eikä päätös yrittäjyydestä syntynyt korkeakouluopintojen aikana.

Luonnonvara-alalla yleinen tapa lähteä yrittäjäksi on yrittäjyyden tai maatalousyrityksen periytyminen suvussa. Tällöin uuden liiketoiminnan kehittäminen on rajatumpaa kuin liikelouden alalla, jossa tällaista ennalta määriteltyä liiketoiminnan periytymistä ei yhtä laajasti esiinny. Luonnonvara-

alan haastateltavat eivät täten kaivanneet uuden liikeidean kehittämistä, mutta olisivat voineet hyödyntää esimerkiksi Yrityshautomoa nykyisen liiketoiminnan uudistamiseen. Akraamo koettiin hyvänä verkostona luonnonvara-alan yrittäjien, opiskelijoiden ja muiden toimijoiden välillä, mutta suuraa hyötyä liiketoiminnan kehittämiseen haastateltavat eivät kokeneet saaneensa. Akraamo-toiminnassa pystyi kuitenkin hyvin testaamaan opittuja taitoja ja projektitöihin oli mahdollista soveltaa omaa liiketoimintaa. Myös erilaiset kilpailut ovat opettaneet haastateltaville uusia taitoja liiketoimintaan liittyen, ja niillä on saanut hyväksiluettua opintoja. Toinen luonnonvara-alan haastateltava kertoi ajantasaistaneensa omaa osaamistaan ja oppineensa hyödyntämään sosiaalista mediaa maatalousyrityksensä markkinoinnissa.

Se koulutus ja opiskelu ei koskaan mene hukkaan ... joka tapauksessa ainahan siellä on tullut uusia juttuja, ja on sitten tullut syvennystä siihen omaan tietämykseen ja että ei ne tosiaankaan turhia ollut. Tietenkin eihän sitä tommoista markkinointi- ja myyntijuttua ole tarvinnut maataloudessa hirveästi miettiä, että on ollut se ostaja, joka ostaa ne tuotteet ja vie sieltä nurkalta pois ja se huolehtii sen markkinoinnin, minä vaan tuotan. Mutta että tähän on muuttumassa, että minun ymmärtääkseni tuossa koulutusohjelmassa esimerkiksi tätä sosiaalisen median käyttöä jo aivan eri lailla tehdään. – H4

Liiketalouden puolella yrittäjyyden tukitoimintojen hyödyt liiketoiminnassa ovat olleet konkreettisempia. Terwa-akatemiassa oppiminen perustuu kokonaan yritystoiminnan perustamiseen ja sen pyörittämiseen. Teoriatietoa opitaan kirjallisuudesta, vertaisopetuksesta sekä opettajien toimesta. Molemmat haastateltavat kertoivat oppineensa uusia asioita ja syventäneensä osaamistaan. Terwa-akatemiassa yritystoiminta on opiskelijoiden itsensä määriteltävissä ja mallissa on mahdollisuus kokeilla erilaisia liikeideoita moneltakin toimialalta, joten osaaminen kertyy oman mielenkiinnon mukaan. Jo pidempään yrittäjänä toiminut haastateltava oli päässyt laajentamaan osaamistaan rekrytointiin, anniskelusäädöksiin ja elintarvikealaan, ja saanut varmuutta hinnoitteluun sekä yrityksen kannattavuuslaskelmiin. Erityisesti Terwa-akatemiassa opiskelevat haastateltavat kokivat tiimityötaitojen kehittyneen.

Liiketalouden alalla opiskeleva haastateltava koki yrittäjyyden yhdistämisen opintoihin hankalaksi. Toki Yrityshautomo-opinnoista oli paljon hyötyä liiketoimintasuunnitelman kehittämisessä sekä osakeyhtiön perustamisessa, mutta tradenomitutkinnon perusopintoja ei pysty räätälöimään niin, että yritystoimintaa olisi mahdollista kehittää kunnolla opintojen ohella. Perusopinnot vievät paljon

aikaa ja resursseja, jotka ovat pois yritystoiminnan kehittämisestä. Hyvää on kuitenkin ollut se, että opinnot sekä Trapestissa että Yrityshautomossa on ollut mahdollista hyväksilukea opintoihin ja sitä kautta on ollut mahdollista räätälöidä opintoja paremmin myös yritystoimintaa tukevaksi.

6.2 Tukitoimintojen merkitys yrittäjämäisen ajattelutavan kehittämisessä

Kaikkia haastateltavia yhdistää yrittäjämäinen luonne, jonka takia he ovat alkaneet yrittäjiksi. Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat myös luovuuden, motivaation ja sinnikkyuden merkittäviksi luonteenpiirteiksi, joita heillä yrittäjinä on. Korkeakoulutus ja Oulun ammattikorkeakoulussa olevat yrittäjyyden tukitoiminnot ovat vahvistaneet näitä ominaisuuksia, mutta myös kasvattaneet opiskelijoiden muita merkittäviä taitoja ja osaamisalueita, joita yrittäjänä toimiessa tarvitaan. EntreComp-viitekehityksen tavoitteena on vahvistaa yrittäjämäistä ajattelutapaa ja siihen liittyviä luonteenpiirteitä.

Oulun ammattikorkeakoulun tarjoama opetus ja yrittäjyyskurssit luonnonvara-alalla koettiin syventäneen yrittäjien aiempaa osaamista ja tuoneen hyötyjä liiketoimintaan enemmän välillisesti kuin suoranaisesti johtuen alan luonteesta. Vaikka oman yritystoiminnan ei koettu niinkään kehittyneen, hyödyt kouluttautumisesta näkyvät yrittäjämäisen ajatusmaailman ja ammattitaidon laajentamisena. Myös luonnonvara-ala muuttuu nykyaikaisemmaksi ja koulutus päivittää yrittäjänä toimivien opiskelijoiden ammattitaidon ajan tasalle.

Ehkä se on justiinsa siinä, että uskaltaa kokeilla ja on parempi ymmärrys vaikka siitä hinnoittelusta ja kannattavuudesta. Hyöty voi olla semmoista välillistä, että just opit kehittävät ihmisenä ja sitten niitä pystyy hyödyntämään omassa yritystoiminnassa. Kaikki se mitä opiskelee, niin kyllä jossain kohti se hyöty tulee. – H4

Opiskelu Oulun ammattikorkeakoulussa ja yrittäjyyden tukitoimien hyödyntäminen on kehittänyt haastateltavissa erityisesti itsetuntoa ja -tietoisuutta, rohkeutta, ryhmätöitä, mahdollisuuksien tunnistamista, ideoiden arvioimista sekä itsensä johtamista. Haastateltavat kokivat hyvänä sen, että opinnoissa pääsee jakamaan osaamista puolin ja toisin muiden opiskelijoiden kanssa ja ryhmätöitä pystyy tekemään jokaisen omien vahvuuksien mukaan. Ryhmätöitä koettiin myös mukavuuksiltaan poistumiseksi, sillä niitä tehdessä on sopeuduttava muiden opiskelijoiden luonteisiin, motivaatioon ja tapoihin tehdä töitä.

On kyllä oppinut työskentelee paljon erilaisten ihmisten kanssa niin hyvässä ja huonossa. Sitten tietyllä tavalla on kasvattanut sitä omaa tietotaitoa ja semmoista itsetietoisuutta ja sellaista ehkä omien vahvuuksien kartoittamista ja mielenkiintojen ja ei-mielenkiintojen. Ja sitten silleen tunnistanut uusia mahdollisuuksia ... Mut sitten onko se pelkästään koulusta? No ei tietenkään, että oon kyllä itsekin tehnyt henkilökohtaisesti työtä sen eteen, mutta varmasti on saanut kuitenkin sellaista kokonaisvaltaista oppia kaikesta. – H1

Tärkeänä oppina pidettiin ammattitaidon, itsensä johtamisen ja suunnitelmallisuuden kehittymistä. Yksi haastateltavista kertoi mahdollisuuksien tunnistamisen ja ideoiden arvioinnin myötä liiketoiminnan kehittyneen organisoidumpaan suuntaan, jolloin liikeidean kynnyskysymyksiä *mitä, kenelle ja miten* pohditaan tarkemmin, eikä toimeen tartuta enää päämäärätiedottomasti. Myös resurssien hahmottaminen ja mobilisointi ovat haastateltavien mukaan kehittyneet. Tärkeäksi havainnoksi koettiin myös omien mielenkiinnon kohteiden tiedostaminen, jotta yrittäjänä osaa tunnistaa sen, millaista yritystoimintaa ei ainakaan haluta tehdä. Vaikka yrittäjänä on aina pakko ymmärtää jotain rahasta, on opiskelu vahvistanut rahoituksellista ja taloudellista lukutaitoa. Akateemisesti opinnot ovat kehittäneet myös opiskelijoiden tiedonhaun taitoja ja sen menetelmiä.

6.3 Yrittäjyyskasvatus tulevaisuuden korkeakoulussa

Yrittäjyyspalveluiden mainostaminen

Haastatteluissa nousi ilmi puutteita yrittäjyystoimintojen mainostamisessa. Liiketalouden alalla toimintoja esitellään opettajien toimesta luonnonvara-alaa monipuolisemmin. Luonnonvara-alalla yrittäjyystoimintojen mainostaminen painottuu Akraamoon ja toiminnoista laajemmalti kertominen on heikkoa. Haastateltavien mukaan yrittäjyydestä ylipäätään kertominen vaihtelee paljon opettajien välillä ja tiedonsaanti palveluista ja mahdollisuuksista jää pitkälti opiskelijoille itselleen.

Yrittäjyyspalveluiden mainoksia pyörii tällä hetkellä Oulun ammattikorkeakoulun kampuksien mainostauluilla. Opiskelijayritys Trapeestia mainostetaan kampuksilla ja yrityksestä löytyy tietoa myös koulun nettisivuilta. Opiskelijat, jotka toimivat Trapestissa, kiertävät kertomassa palveluista uusille opiskelijoille tutortunneilla ja yrittävät sitä kautta innostaa opiskelijoita mukaan toimintaan. Tätä kautta esimerkiksi yksi haastateltavista oli kuullut ensimmäisen kerran Trapestista ja hakenut toimintaan mukaan.

Monissa haastatteluissa nousi esiin huomio, että tietoa yrittäjyyspalveluista ja liiketoiminnan kehittämisen mahdollisuuksista korkeakouluopintojen aikana ei välttämättä olisi tullut vastaan elleivät opiskelijat olisi itse törmänneet palveluihin nettisivuja tutkiessa. Haastateltavat nostivat esiin nettisivujen toimivuuden kehittämisen, sillä Oulun ammattikorkeakoulun nettisivuilla yrittäjyyden tukitoimintojen mainostaminen ja niistä kertominen ovat tällä hetkellä hieman vaikeasti löydettävissä. Lisäksi jotkut Googlen hakutulokset vievät Oulun ammattikorkeakoulun vanhoille nettisivuille, joista löytyy vanhentunutta tietoa tukitoiminnoista.

Myös Hokkasen ja Korvan artikkelissa (2023) esitetään havainto, jonka mukaan Oulun alueen yrittäjyyttä tukevat palvelut ovat vielä varsin tuntemattomia opiskelijoiden keskuudessa. Parhaiten palvelut tunnetaan oppilaitoskohtaisesti, mutta tietämys palveluista on heikkoa siitä huolimatta. Artikkelin selvityksen mukaan opiskelijat kokevat sähköpostin, sosiaalisen median sekä Tuudo-soveluksen viestintävälineinä, joiden kautta yrittäjyyden tukipalveluiden mainostaminen tavoittaisi tehokkaammin kohderyhmään kuuluvat opiskelijat. (Hokkanen & Korva 2023.)

Koska yrittäjyys on yksi suuntautumisvaihtoehto liiketalouden tradenomitutkinnossa, on sisäänpääsyprosessi erilainen kuin muissa yrittäjyyden tukitoimissa. Haastateltavat olivat löytäneet tiedon Terwa-akatemiasta Oulun ammattikorkeakoulun nettisivuilta ja päättäneet hakea yhteishaussa suoraan Terwa-akatemiaan. Nykyisin hakuprosessi on muuttunut ja Terwa-akatemiaan haetaan tradenomiopintojen ensimmäisenä vuonna samoin kuin muihinkin suuntautumisvaihtoehtoihin. Opiskelijoille kerrotaan yrittäjyysuuntauksista samalla tavalla kuin muistakin liiketalouden alan suuntautumisvaihtoehdoista erilaisissa infotilaisuuksissa, avoimet ovet -tapahtumissa sekä Oulun ammattikorkeakoulun nettisivuilla.

Tuki liiketoiminnan kehittämiseen

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että lisää tukea yrittäjyyteen ja liiketoiminnan kehittämiseen korkeakouluopintojen aikana kaivataan. Lähes kaikilla haastateltavilla nousi esille toive oman yritystoiminnan yhdistämisestä pakollisten opintojen kursseille. Tällä hetkellä joillakin pakollisilla kursseilla kehitetään ja luodaan liiketoimintasuunnitelma ulkopuoliselle yritykselle. Haastateltavat nostivat esiin idean, jossa näillä kursseilla olisi mahdollisuus kehittää omaa liikeideaa ulkopuolisen yrityksen sijaan. Toki ulkopuolisen yrityksen tarkasteleminen kurssitehtävänä koettiin myös kehittäväksi tavaksi oppia yrittäjyyttä, mutta yhteinen huomio oli kuitenkin se, että opintojen

ohelle jää loppujen lopuksi todella vähän aikaa ja muita resursseja oman liiketoiminnan kehittämiseen. Jos oman liiketoiminnan kehittämisen voisi yhdistää pakollisena käytäville kursseille, se hyödyttäisi opiskelijoiden yritysten kehittymistä ja kasvamista. Tällainen mahdollisuus voisi innostaa myös muita opiskelijoita harkitsemaan yrittäjyyttä mahdollisena työllistymisen vaihtoehtona.

Oli semmoinen tosi laaja liiketoimintasuunnitelmakurssi missä tehtiin jollekin toiselle yritykselle, hypättiin toiseen yrityksen sisälle ja tehtiin sille toimeksianto. Se oli vähän silleen, että mä keskitin tosi ison osan mun energiasta siihen toiseen yritykseen, siihen kouluprojektiin, niin ei jäänyt energiaa aikaa niin paljon keskittyä siihen omaan tekemiseen. – H1

Oulun ammattikorkeakoulun tutkintojen perusopintoihin kuuluu yrittäjyyttä käsitteleviä kursseja, jotka haastateltavat kokivat tärkeiksi ja hyödyllisiksi. Kuitenkin kurssit koettiin enemmänkin pinta- raapaisuksi ja opiskelijat olisivat toivoneet syvällisempää oppia yrittäjyyteen konkretian kautta, sillä käytäntö ja yhteistyö työelämän kanssa opettavat parhaiten uusia taitoja. Perusopinnoista saa kat-tavan käsityksen liiketoiminnan pyörittämisestä, mutta loppujen lopuksi yritysosaaminen haetaan muualta. Erään haastateltavan mielestä perusopinnot jäivät hieman pintapuolisiksi siitä syystä, että liiketoimintoja tarkastellaan alakohtaisesti. Hänen mukaansa yrittäjämäistä ajattelua ja taitoja kehittäisi se, että opiskelijat saisivat uusia näkökulmia ja laajempaa tutustumista erilaisiin liiketoi-mintoihin ja yrittäjyyteen eri aloilla.

Joo en muista oliko yksi tai kaksi yrittäjyyskurssia, mutta yrittäjyyttä olisi ehkä voi-nut olla enempiäkin. En tiedä sitten oliko tarjonnassa, mutta ei siinä oikein ollut ai-kaa, että oli sen verran tiivistä tuo opiskelu. Ehkä olisin kaivannut semmoista sy-vällisempää pureutumista vielä yrittäjyysasioihin. – H5

Haastateltavat pohtivat yrittäjyyden yhdistämisen perusopintojen kursseihin olevan ehkä enem-minkin resurssikysymys ja tästä syystä Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyden tukipalveluilla on suuri merkitys opiskelijoiden yrittäjyystaitojen syventämisessä. Hyväksi koettiin opiskelijoiden mah-dollisuudet muokata opintoja paremmin omia mielenkiintoja vastaaviksi. Opiskelijoilla on mahdol-lista valita kurssitarjottimelta itseä hyödyttäviä kursseja, jotka palvelevat opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita sekä heidän liiketoimintaansa.

Jos pelkästään perusopinnoissa liikkuu, niin sitten varmaan voi (yrittäjyystaitojen syvällisempi oppiminen) jäädä vähän vajaaksi. – H5

Hyvä keino lisätä yrittäjyysosaamista korkeakouluopintoihin olisi haastateltavien mielestä opiskelijoiden vahvempi linkitys toimiviin yrityksiin ja niiden liiketoimintaan. Osalla kursseista tutustutaan teoreettisesti ulkopuoliseen yritykseen, mutta erilaista näkökulmaa oppimiseen voisi tuoda yrittäjänä toimivat vierailijat, jotka voisivat innostaa ja sparrata opiskelijoita yritysmaailmaan. Tällaisissa tilaisuuksissa opiskelijat pääsisivät luomaan kontakteja paikallisiin yrittäjiin ja se voisi hyödyttää työllistymistä ja mahdollista liiketoimintaa tulevaisuudessa. Oulu ES järjestää tapahtumia, joissa käy erilaisia vieraita puhumassa esimerkiksi omasta yrittäjyystarinasta tai filosofiasta työelämässä, mutta järjestön toiminta ei vielä ainakaan tavoita kaikkia kiinnostuneita opiskelijoita.

EntreComp ja opinnollistaminen

Kuten teoreettisessa viitekehyksessä kerrotaan, Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyskasvatuksen linjaukset perustuvat Arene ry:n laatimiin Korkeakoulujen yrittäjyys-suosituksiin ja EntreComp-viitekehukseen. Yoopin mukaan opinnollistaminen tukee yrittäjyyskasvatuksen tavoitteita, eli opiskelijoiden oman hankitun osaamisen huomioimista opinnoissa ja muuttamista opintopisteiksi (Yoop 2023).

Luonnonvara-alalla opiskelijoiden mahdollisuus opinnollistaa oma osaaminen on tuotu ilmi opettajien toimesta ja siihen on kannustettu. Luonnonvara-alan haastateltavat kommentoivat opinnollistamista ja sen toteutumista toimivaksi Akraamon ja ammatillisten kurssien välillä. Opiskelijoille annetaan joustavasti mahdollisuuksia tehdä Akraamon kautta erilaisia kursseja tai projektitöitä, joilla opiskelijat voivat hyväksilukea kursseja, jotka eivät tuo lisäarvoa heidän liiketoimintansa näkökulmasta. Myös liiketalouden ammattitutkintoa opiskelevat haastateltavat kertoivat käyttäneensä opinnollistamista hyödyksi omien opintojensa muokkaamisessa. Liiketalouden opiskelija, joka oli käyttänyt Trapestin ja Yrityshautomon palveluita, oli pystynyt muokkaamaan opintojaan omien mielenkiintojensa mukaan ja omaa yritystoimintaa paremmin hyödyttäväksi.

Kaikki haastateltavista opiskelijoista olivat sitä mieltä, että erilaisten kurssien ja projektitöiden opinnollistaminen on todella hyvä asia. Se tekee opiskelusta miellyttävämpää, vastaa paremmin opiskelijoiden yksilöllisiin mielenkiinnon kohteisiin ja tukee heidän tulevaisuuden suunnitelmiansa sekä liiketoimintaansa. Opinnollistaminen vastaa myös opiskelijoiden resurssikysymyksiin, jolloin enemmän aikaa ja jaksamista jää yritystoiminnan kehittämiseen myös vapaa-ajalla.

Yrittäjyys uravaihtoehtona

Ainoastaan Terwa-akatemiassa opiskelevat haastateltavat olivat sitä mieltä, että yrittäjyys tuodaan mahdollisena työllistymisen vaihtoehtona riittävästi esille. Kaikkien muiden haastateltavien mielestä Oulun ammattikorkeakoulussa yrittäjyyttä voisi nostaa huomattavasti enemmän esiin. Jokaisella haastateltavalla kuului pakollisiin opintoihin muutama yrittäjyyttä käsittelevä kurssi, mutta kaikki olivat sitä mieltä, että kursseja aiheesta voisi olla enemmänkin. Opetukseen halutaan lisätä myös yrittäjyyden monimuotoisuutta koulutusalaista riippumatta. Eräs haastateltavista nosti esille sen, että samalla alalla voi tehdä töitä monella eri tavalla esimerkiksi yhdistelemällä montaa eri alan palvelua. Tarvitaan ”out of the box” -ajattelua, jotta ymmärrys mahdollisuuksien laajuudesta opitaan näkemään ja sitä saadaan nivottua paremmin koulutukseen.

Opiskelijat kokivat, että vain muutamat opettajat ottavat yrittäjyyden mahdollisena uravaihtoehtona huomioon opetuksessaan ja muuten opiskelijoita kannustetaan hakeutumaan valmiiseen yritykseen töihin. Osa haastateltavista koki, että opiskelijoille ei kerrottu mahdollisuudesta, jossa tutkintoon kuuluvan harjoittelun olisi voinut tehdä omassa yrityksessä, vaan harjoittelu oli suoritettava ulkopuolisessa yrityksessä. Toki haastateltavat olivat sitä mieltä, että ulkopuoliseen yritykseen tutustumalla oppii myös paljon hyödyllisiä taitoja, mutta oman yritystoiminnan kehittäminen opintojen ohella vauhdittaisi liiketoiminnan kasvua ja opiskelijoiden valmiuksia toimia yrittäjänä heti opintojen päätyttyä. Eräs haastateltava oli sitä mieltä, että opiskelijoille tulisi antaa mahdollisuus kokeilla erilaisia liikeideoita, jotta he saisivat tuntumaa yrittäjyydestä ja kynnys ryhtyä yrittäjäksi madaltuisi.

Jos itsellä ei olisi ollut niin vahvaa visiota siitä, että haluan yrittäjäksi, niin mun mielestä tää koulu ei ole tukenut sitä, että se voisi olla tietyllä tavalla oikeasti vaihtoehto. Tietenkin jotkut opettajat toi enemmän esille sitä yrittäjyysvaihtoehtoa, koska ne oli itse vaikka yrittäjiä osittain, mutta aika harva kuitenkin. Ja sitten ehkä myös tää, että kyllähän nää opinnot ohjaa sinne oikeasti työelämään. Vaikka harkkakin, kannustetaan että mene harkkaan ja mene sinne töihin, eihän se tue millään tavalla yrittäjyyttä. –H1

Yrittäjämäistä ajattelua kehittäisi myös se, että opiskelijoita kannustettaisiin ja heille mahdollistettaisiin oman yritystoiminnan perustaminen korkeakouluopintojen ohella. Tämä tarkoittaisi sitä, että yrittäjyyden tukitoimista tulisi kertoa systemaattisemmin opiskelijoille sekä opettajien että palveluiden itsensä toimesta. Opiskelijat kokivat nyt, että tietoa yrittäjyyspalveluista ei ollut saatavilla niin

kattavasti, kun olisi ollut tarvetta ja niistä ei osattu kertoa tarpeeksi. Opettajien rooli on merkittävä, kun opiskelijat kaipaavat tukea omien opintojensa tai mahdollisen liiketoiminnan kehittämiseen. Tietoa yrittäjyyttä tukevista toiminnoista pitäisi lisätä myös opettajien keskuudessa, jotta he osaavat ohjata opiskelijat oikeiden toimintojen äärelle.

Vaikka mullakin on ollut opinto-ohjaajan tai tuutoriopettajan kanssa puhetta, niin ei ole semmoista yhtään että ”entäs jos sä perustaisit sen yrityksen” tai ei ehkä silleen kannusteta, että opintojen aikana olisi mitenkään järkevää perustaa yritystä tai ei ainakaan ole hirveästi tullut vastaan sitä missään opinnoissa. Että enemmän just sitä että ”ehkä sitten joskus, jos olette yrittäjiä” tai silleen että ”tästä voi olla hyötyä”, mut en mä tiedä kuinka moni oikeasti perustaa yrityksen opintojen aikana lopulta. –H1

Eettisyys ja kestävä ajattelu

Nykyään eettisyys ja kestävä ajattelu nousevat yhä tärkeämmiksi arvoiksi yritysten keskuudessa. Haastateltavien kesken nousi eroja siinä, kuinka paljon he kokevat, että eettisyyteen ja kestäväan ajatteluun kiinnitetään huomiota Oulun ammattikorkeakoulun opetuksessa ja tukitoiminnoissa. Luonnonvara-alan opiskelijat painottivat yrittäjän omaa roolia eettisyyden ja kestävyuden toteutamisessa maatalousyrityksessä. Viljelijöillä on vaikutusvaltaa siihen, mitä ja millaisia tuotteita omalla tilalla tuotetaan ja silloin myös eettisyyden voi viedä niin pitkälle kuin haluaa. Kurssitarjontaan on lisätty aihetta käsitteleviä kursseja ja opiskelijat ovat voineet kehittää omaa liiketoimintaa myös kurssien tarjoamaa opetusta hyödyntäen.

Liiketalouden puolella haastateltavat kokivat enemmän, että eettisyyteen ja kestäväan ajatteluun yritys- tai liiketaloudessa ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota. Eräs haastateltava nosti esille sen, että aiheet olisi hyvin helppo ottaa mukaan opetukseen ja kurssitehtäviin, joissa innovoidaan uutta yritystoimintaa tai tehdään yhteistyötä jo toimivien yritysten kanssa. Eettisyyskysymykset koetaan jatkuvasti tärkeämpinä arvoina myös liiketoimintaa suunnitellessa, ja olisi kannattavaa lisätä tulevaisuuden toimijoiden valmiuksia eettiseen ja kestäväan ajatteluun jo opintojen aikana. Kaikki haastateltavat nostivat esille sen, että he kokevat nämä arvot tärkeiksi ja toivovat niiden nostamista enemmän esille korkeakouluopinnoissa.

Siellä ei kannusteta siihen, että pohdipa tätä myös tässä liiketoimintasuunnitelmassa. Niin ei mun mielestä ole hirveästi tullut kyllä esille. –H1

Mä en tiää otettiin sitä Terwassa oikeastaan esille, en mä ainakaan muista, että olisi otettu. Kyllä siellä Oulu ES:ssä eettisyys oli aina mielen päällä, jos jotain suunniteltiin, että sekin näkökulma pitää ottaa huomioon. –H3

6.4 Tulosten yhteenveto

Tutkimuksen tuloksina voidaan todeta, että Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamat yrittäjyyttä tukevat toiminnot vastaavat yrittäjänä toimivien opiskelijoiden tarpeisiin hyvin, mutta kehitettävääkin löytyy. Tukitoimintoja on suunnattu monille eri koulutusaloille ja opiskelijoilla on mahdollisuus päästä kehittämään liiketoimintaa omalla koulutusallallaan. Oulun ammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoille monipuolisesti niin tukea yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen kuin yrittäjämäisen kulttuurin levittämiseen. Haastateltavat opiskelijat kokevat saaneensa tarvitsemaansa tukea yritystoiminnan kehittämiseen korkeakouluopintojensa aikana ja tukitoiminnot ovat jopa vauhdittaneet yrittäjyyden aloittamista joissakin tapauksissa. Lähes kaikki haastateltavat ovat tyytyväisiä hyödyntämäänsä tukitoimintoon ja niiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Myös yrittäjämäisen ajattelun ja siihen liittyvien taitojen koetaan kehittyneen opintojen aikana.

Tukitoimintojen saavutettavuus ja toimintaan mukaan pääseminen koetaan helpoksi, vaikka palveluiden mainostamisessa ilmenee puutteita. Yrittäjyyden tukitoimintoja tiedotetaan vaihtelevasti eri alojen keskuudessa ja kaikista mahdollisuuksista ei välttämättä osata viestiä opiskelijoille. Toiseksi isoksi huomioksi tutkimuksessa nousi opiskelijoiden resurssien jakaminen tutkinto-opintojen ja yritystoiminnan kehittämisen välillä. Haastateltavat toivovat, että perusopintoihin olisi mahdollista lisätä joustavuutta ja projektitoissa olisi mahdollista hyödyntää omaa liiketoimintaa ulkopuolisen liiketoiminnan sijaan. Halu oman liiketoiminnan kehittämiseksi on opiskelijoiden keskuudessa vahva, mutta yritystoiminnan yhdistäminen korkeakouluopintoihin koettiin jokseenkin haastavaksi Oulun ammattikorkeakoulun tukitoiminnoista huolimatta.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden näkökulmasta, miten Oulun ammattikorkeakoulu on pystynyt tukemaan yrittäjänä toimivan opiskelijan liiketoimintaa korkeakouluopintojen aikana, miten toimet vastaavat opiskelijoiden tarpeisiin sekä millaisia muutoksia tulisi tehdä, jotta opiskelijoiden liiketoimintoja pystyttäisiin tukemaan tulevaisuudessa paremmin. Tutkimuksessa nousi esiin paljon yhteneväisiä huomioita, mutta koulutusalojen välillä on myös eroja. Yhteenvetona voidaan todeta, että Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyttä tukevat palvelut ovat tarpeellisia ja hyödyllisiä yrittäjyydestä kiinnostuneille opiskelijoille, mutta toiminnassa on vielä kehitettävää.

Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamien yrittäjyyden tukitoimintojen hyödyllisyys koettiin vaihtelevana eri alojen välillä. Siihen, kuinka paljon tukitoiminnoista on opiskelijoille hyötyä, näyttää vaikuttavan eniten opiskeltava ala ja siihen liittyvän yritystoiminnan luonne. Luonnonvara-alan opiskelijat kokevat liiketoimintansa kehittämisen ja muokkaamisen tarpeettomammaksi kuin liiketalouden opiskelijat, eivätkä siksi olisi uskoneet hyötyvänsä merkittävästi Akraamon ohella muista tukitoiminnoista. Luonnonvara-alan opiskelijat kokevat, että korkeakoulun yrittäjyysopetuksesta ja tukitoiminnoista hyötyy parhaiten verkostoitumisen sekä osaamisen syventämisen ja laajentamisen kautta. Liiketalouden alan opiskelijat hyödyntävät Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyden tukipalveluita huomattavasti monipuolisemmin kuin luonnonvara-alan opiskelijat. He kokevat tukitoimintojen mahdollistaneen heille paremmin uuden liiketoiminnan synnyttämisen ja yrittäjämäisen ajattelutavan kehittymisen.

Yleisesti haastateltavat kokevat, että yrittäjyyden tukipalvelut ovat hyvin saavutettavissa ja niiden toimintaan on helppo päästä mukaan. Puutteita ilmeni kuitenkin toimintojen mainostamisessa. Liiketalouden alalla toiminnoista tiedetään laajemmin kuin luonnonvara-alalla ja täten niitä myös hyödynnetään monipuolisemmin. Tiedon saaminen yrittäjyyden tukitoiminnoista koetaan molemmilla aloilla olevan opiskelijoiden omalla vastuulla. Tukitoiminnoista opettajien toimesta ei kerrota tarpeeksi selkeästi, jolloin käsitys yrittäjyyden tukipalveluiden laadusta jää osittain epäselväksi. Vajavainen mainonta johtaa siihen, että potentiaaliset yrittäjyydestä kiinnostuneet opiskelijat eivät välttämättä löydä tietään yrittäjyyden tukitoimien piiriin, eivätkä täten aloita tai jatka oman liiketoiminnan kehittämistä korkeakouluopintojensa aikana.

Oulun ammattikorkeakoulun ja Väkevä-hankkeen yhtenä tavoitteena on lisätä opiskelijoiden mahdollisuuksia opintojen muokkaamiseen opinnollistamisen kautta sekä oman liiketoiminnan kehittämiseen korkeakouluopintojen aikana. Uudistuvan yrittäjyyden tukemiseksi opiskelijoiden ohjaaminen tukitoimintojen piiriin on tärkeä tavoite yrittäjyyskasvatuksen toimintasuunnitelmassa. (Oulun ammattikorkeakoulu 2023, a.) Nämä tavoitteet pitäisi olla yhtäläisesti jokaisen Oulun ammattikorkeakoulussa työskentelevän opetushenkilön tietoisuudessa ja opettajien tulisi huomioida tukitoimintojen mahdollisuudet kohdatessaan yrittäjyydestä kiinnostuneen opiskelijan. Tämä tarkoittaa sitä, että jokainen Oulun ammattikorkeakoulun opettaja osaa kertoa yrittäjyyden tukitoimista tai vähintäänkin ohjata tiedon alkulähteelle, josta opiskelija voi itse etsiä tietoa erilaisista mahdollisuuksista. Yrittäjyyden tukemista ja liiketoiminnan kehittämistä pitäisi tuoda koulun nettisivuilla esiin nykyistä selkeämmin, jolloin palvelut olisivat helpommin opiskelijoiden löydettävissä ja saavutettavissa. Tällöin myös tietämys yrittäjyyden tukitoimien linkittämisestä korkeakouluopintoihin ja opinnollistamisen mahdollisuuksista vahvistuisi.

Osassa tukitoiminnoissa toimihenkilöt mainostavat itse palveluaan opiskelijoille, mutta haastatteluiden tuloksista heräsi kysymys: esitelläänkö tarjolla olevia mahdollisuuksia kaikille tutkintoaloille vai onko kohderyhmä rajattu tietyille aloille? Luonnonvara-alan haastatteluissa nousi ilmi, että opintoihin kaivataan laajempaa liiketalouden osaamista ja näkökulmia yrityselämän puolelta. Eräs haastateltava nosti esille, että kaikki alan yritykset eivät ole samanlaisia vaan liiketoiminnassa voi yhdistää maatalouden lisäksi esimerkiksi kiinteistöhuoltoa tai elämysmatkailua. Tällöin osaamista kaivataan muualtakin kuin vain luonnonvara-alaan liittyvistä opinnoista. Näissä tilanteissa on tärkeää, että opettajat osaisivat ohjata opiskelijat esimerkiksi Yrityshautomoon, jossa yritystoiminnan kehittämiseen löytyy laajemmin resursseja ja apua. Lisäksi ristiin opiskelu ja yrittäjyyden tukitoimintojen hyödyntäminen alojen välillä antaisi opiskelijoille mahdollisuuden laaja-alaiseen oppimiseen ja sitä kautta liiketoiminnan monipuolisempaan kehittämiseen.

Yrittäjyyden huomioiminen mahdollisena työllistymisen muotona on vielä hyvin varovaista Oulun ammattikorkeakoulussa. Haastatteluissa nousi ilmi, että vain muutamat opettajat osaavat tuoda opetuksessaan yrittäjyyden mahdollisuudet hyvin esiin, mutta yrittäjyyteen kannustamista kaivataan opettajien suunnalta enemmän. Joistakin opiskelijoista tuntuu, ettei yrittäjyyttä nähdä Oulun ammattikorkeakoulussa varteenotettavana työllistymisen muotona ja opiskelijoita kannustetaan työllistymään palkansaajana. Tämä näkyy myös tutkintoon kuuluvien harjoitteluiden suorittami-

nessa. Harjoittelut tulee suorittaa valmiissa yrityksessä, ja mahdollisuudet harjoittelujen hyväksilukemisesta omassa yrityksessä on jäänyt opiskelijoille epäselväksi. Kerrotaanko vaihtoehtoista tarpeeksi, jotta opiskelijat osaavat hyödyntää kaikkia mahdollisuuksia opintojensa suunnittelussa?

Yksi kehityskohta nousi esiin kaikilla haastateltavilla opiskelijoilla. Opiskelijat toivovat, että tutkinto-opintojen kurssitöihin ja projekteihin olisi mahdollista yhdistää omaa liiketoimintaa. Opiskelijoiden mielenkiinto opintojen ohella on oman yritystoiminnan kehittämisessä eikä kurssityön tekeminen ulkopuoliselle yritykselle koeta kiinnostavaksi. Resurssit opiskelijoiden ajankäytön ja jaksamisen kanssa ovat rajallisia ja oman liiketoiminnan yhdistäminen edesauttaisi opiskelijoiden mielenkiinnon ylläpitämistä, oppimista sekä liiketoiminnan eteenpäin viemistä. Toki haastateltavat ovat sitä mieltä, että myös ulkopuolista yritystoimintaa tutkimalla oppii uusia taitoja. Se, että opiskelijoiden liiketoimintaa olisi mahdollista kehittää tehokkaammin jo opintojen aikana, vauhdittaa yritystoiminnan kasvua sekä opintojen aikana että niiden jälkeen. Ryhmätöinä tehtävät projektit omalle yritykselle voisivat innostaa muitakin opiskelijoita kiinnostumaan yrittäjyydestä työllistymisen muotona.

Hokkasen ja Korvan tekemässä selvityksessä tutkittiin kattavasti Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kiinnostusta yrittäjyyteen ja sen eri mahdollisuuksiin. Selvitys toimii hyvin pohjana siihen, mihin suuntaan Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamia yrittäjyyden tukitoimintoja on kannattavaa lähteä kehittämään. Opiskelijat ovat kiinnostuneita erityisesti yritystoiminnan suunnittelusta, rahoitusmahdollisuuksista sekä verkostoitumisesta. Tällä hetkellä Yrityshautomo ja Oulu ES tarjoavat kyseisiä mahdollisuuksia opiskelijoille kattavimmin. Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa selvisi, että yrittäjyyspalveluiden mainostamisessa on puutteita ja tieto tukitoimien mahdollisuuksista ei kulje opiskelijoille asti. Tällä hetkellä opiskelijoiden tulee olla jo valmiiksi kiinnostuneita yrittäjyyden yhdistämisestä opintoihin ja tajuttava itse etsiä palveluista tietoa. Yhteisellä linjauksella Oulun ammattikorkeakoulu pystyy vaikuttamaan yrittäjyyden tukitoimien saavutettavuuteen, yrittäjyyden lisäämiseen ja siihen kannustamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi jokaisella opetushenkilöllä on merkittävä rooli yrittäjyyteen liittyvien asenteiden kehittämisessä. Oulun ammattikorkeakoulun ja Väkevä-hankkeen yhtenä tavoitteena on lisätä Pohjois-Pohjanmaan alueelle lisää kasvuyrityksiä ja tavoitteen täyttämiseksi on tärkeää ymmärtää yrittämisen tukemisen merkitys jo opintojen aikana. Panostaminen yrittäjyyteen korkeakouluopintojen aikana palkitsee yhteiskunnallisesti myöhemmin.

Tutkimus täyttää sille asetetut tavoitteet. Tavoitteena oli saada tutkimustietoa kaikilta Oulun ammattikorkeakoulun koulutusaloilta, mutta opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset

vain kahdelta koulutusosalta. Laajempi aineisto ja tarkemmat tutkimustulokset olisi saatu, jos haastateltavat olisi tavoitettu kaikilta koulutusaloilta. Yrityksestä ja yhteydenotoista huolimatta tutkimukseen ei saatu tavoiteajan puitteissa enempää haastateltavia. Kokemuksia yrittäjyyden tukitoiminnoista saatiin kuitenkin laajasti, kun asiaa tarkastellaan tukitoimintojen näkökulmasta. Koska koulutusalat eroavat huomattavasti toisistaan, ei tämän tutkimuksen pohjalta voida vetää yhtä johtopäätöstä tai tulosta, joka vastaisi koko Oulun ammattikorkeakoulun näkemyksiä yrittäjyyden tukitoimien toimivuuteen. Huomioitavaa on myös se, että sosiaali- ja terveysalalla yrittäjyys vaatii erilaisia toimilupia, mitä ei esimerkiksi liiketalouden alalla ole. Tutkimuksen haastattelut antoivat kuitenkin monipuolisesti näkökulmia Oulun ammattikorkeakoulun toimintojen toimivuudesta yrittäjyyden tukemisessa, ja haastatteluissa alkoi toistua samat pointit ja näkemykset. Tämän johdosta tutkimukselle voidaan vetää tietyt johtopäätökset ja tulokset, vaikka haastateltavia ei saatu niin kattavasti kuin oli tarkoitus. Tutkimuksen tulokset ovat yleisesti sovellettavissa Suomen muissa korkeakouluissa toteutettavaan yrittäjyyden tukemiseen.

Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä mahdollisti kattavan ymmärryksen haastateltavien omista kokemuksista Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyden tukitoiminnoista. Kaikki haastattelut sujuivat hyvin, eikä haastattelun toteutustavalla ollut merkitystä lopputulosten kannalta. Tutkimuksen luotettavuutta lisäävät haastatteluista esiin nostetut suorat lainaukset, jotka painottavat haastattelijoiden sanomaa.

Tutkimusaiheen valitseminen onnistui helposti, sillä Väkevä-hankkeella oli valmiina idea aiheesta, mihin tutkimus haluttiin teettää. Tutkimus oli toimeksiantajalle ajankohtainen ja informatiivinen. Aiheina yrittäjyyskasvatus ja yrittäminen korkeakouluopintojen aikana ovat minulle henkilökohtaisesti mielenkiintoisia, sillä olen myös itse toiminut yrittäjänä opintojeni aikana. Täten olen pystynyt hyödyntämään tutkimuksessa myös omia havaintojani ja kokemuksiani sekä koulutuksessa saamaa ammattitaitoani. Tutkimuksen tekeminen syvensi osaamistani yrittäjyydestä sekä sen mahdollisuuksista ja opetti minulle uusia asioita tutkimusprosessiin liittyen. Tutkimustyö eteni aikataulun mukaisesti ja saavutti sille asetetut tavoitteet suhteellisen hyvin.

Tämä opinnäytetyö oli tutkimuksellinen kehittämistehtävä, jonka tuloksien avulla pystytään kehittämään yrittäjänä toimivien opiskelijoiden tukemista Oulun ammattikorkeakoulussa. Jatkotutkimuksissa voitaisiin kartoittaa laajemmin tukitoimintojen kokemuksia eri koulutusaloilta. Mahdollinen tutkimuskohde voisi olla myös yrittäjyyden tukitoimien kehittämisen onnistuminen Oulun ammattikorkeakoulussa muutaman vuoden päästä.

LÄHTEET

Arene ry 2018. Korkeakoulujen yrittäjyysuositukset. Hakupäivä 16.1.2023. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/Yrittäjyysuositukset/Yrittäjyysuositukset%20korkeakouluille%202018.pdf>.

Bacigalupo, Margherita, Kampylis, Panagiotis, Punie Yves & Van den Brande, Godelieve 2016. Commission. EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework. Hakupäivä 30.1.2023. <https://eige.europa.eu/resources/lfna27939enn.pdf>.

Dufva, Mikko, Vataja, Katri & Wartiovaara, Anna 2021. Työn tulevaisuudet megatrendien valossa. Hakupäivä 30.1.2023. <https://www.sitra.fi/artikkelit/tyon-tulevaisuudet-megatrendien-valossa/>.

European Commission 2018. The European Entrepreneurship Competence Framework (EntreComp). Hakupäivä 16.2.2023. KE-04-18-688-EN-N.pdf.

European Commission 2023. Employment, Social Affairs & Inclusion. The European Entrepreneurship Competence Framework (EntreComp). Hakupäivä 16.2.2023. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=en>.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 4. painos. Yliopistopaino 2006. Helsinki.

Hokkanen, Laura & Korva, Susanne 2023. Opiskelijat pohtivat yrittäjyyttä – ehdotuksia yrittäjyyden tukemiseen ja esteiden taklaamiseen. Oamk Journal 2.3.2023. Hakupäivä 19.3.2023. <https://oamk.fi/oamkjournal/2023/opiskelijat-pohtivat-yrittajyytta-ehdotuksia-yrittajyyden-tukemiseen-ja-esteiden-taklaamiseen/>.

Kulttuuriosuuskunta Osuma. Mikä on Osuma? Hakupäivä 19.1.2023. <http://osuuskuntaosuma.fi>.

McCallum E., Weicht R., McMullan L. & Price A. 2018, a. EntreComp into Action: get inspired, make it happen. Publications Office of the European Union. Luxembourg. Hakupäivä 31.1.2023. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC109128>.

McCallum E., Weicht R., McMullan L. & Price A. 2018, b. Kuvakaappaus. EntreComp into Action: get inspired, make it happen. Publications Office of the European Union. Luxembourg. Hakupäivä 31.1.2023. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC109128>.

Mahlakaarto, Veera 2023. Oulun ammattikorkeakoulun sidosryhmävastaava. Oulu Entrepreneurship Society. Puhelinkeskustelu 23.1.2023.

Nuoret tekevät tulevaisuuden 2016. Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen strategia ja toimintaohjelma 2016–2020. Hakupäivä 17.1.2023. <https://www.minunpolkuni.fi/wp-content/uploads/2016/11/nuoret-tekevät-tulevaisuuden.pdf>.

Nuoret tekevät tulevaisuuden 2023, a. Työkaluja opetukseen. Hakupäivä 23.3.2023. <https://www.minunpolkuni.fi/tyokalut/>.

Nuoret tekevät tulevaisuuden 2023, b. Visio. Hakupäivä 20.3.2023. <https://www.minunpolkuni.fi/vakeva/pohjois-pohjanmaan-yrittajyyskasvatusstrategia-minunpolkuni-fi-vakeva-hankkeessa-2021-2023-tehdyt-uudistukset/>.

Nuori yrittäjyys ry. Oppimista elämää varten. Hakupäivä 23.3.2023. <https://nuoriyrittajyys.fi/tietoammeista/>.

Opetusministeriö 2022. Mitä on yrittäjyyskasvatus? Hakupäivä 16.1.2023. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/mita-yrittajyyskasvatus>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017. Hakupäivä 30.1.2023. <https://okm.fi/yrittajyyslinjaukset>.

Oulu Game LAB. Overview. Hakupäivä 19.1.2023. <http://www.oulugamelab.net/overview>.

Oulun ammattikorkeakoulu, d. Akraamo – Oamkin luonnonvara-alan palvelukeskus. Hakupäivä 6.2.2023. <https://www.oamk.fi/fi/palvelut/muut-palvelut/akraamo>.

Oulun ammattikorkeakoulu, b. Tradenomi (AMK), Terwa-akatemia. Hakupäivä 18.1.2023.

<https://www.oamk.fi/fi/koulutus/ammattikorkeakoulututkinnot/tradenomi-amk-liiketalous-terwa-akademiat>.

Oulun ammattikorkeakoulu, c. Työllistä itsesi tai selvitä ideasi bisnespotentiaali. Hakupäivä 19.1.2023. <https://www.oamk.fi/fi/palvelut/muut-palvelut/yrityshautomo>.

Oulun ammattikorkeakoulu, e. University Innovation Centre. Hakupäivä 23.1.2023. <https://www.oamk.fi/fi/palvelut/university-innovation-centre-uic>.

Oulun ammattikorkeakoulu, a. VÄKEVÄ-hanke. Yrittäjyyskasvatus Oamkissa. Hakupäivä 7.2.2023. Tarvitsee käyttöoikeuden.

Oulun kaupunki. Yrittäjyyskasvatus – Työelämätaidot ja yrittäjyys. Hakupäivä 25.1.2023. <https://www.ouka.fi/oulu/yrityskasvatus/etusivu>.

Ristimäki, Kari 2004. Yrittäjyyskasvatus. Yrityssanoma Oy. Järvenpää.

Suomen 4h-liitto. 4h-järjestön yrittäjyyskasvatus. Hakupäivä 23.3.2023. <https://4h.fi/4h-jarjesto/jarjeston-toiminta/4h-jarjeston-yrityskasvatus/>.

Talous ja nuoret TAT. Mikä TAT? Hakupäivä 23.3.2023. <https://tat.fi/mika-tat/>.

Trapesti. Trapesti Oy. Hakupäivä 19.1.2023. <https://trapesti.fi/meista/>.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja. Hakupäivä 20.3.2023. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarviointin_ohje_2019.pdf.

Vlaio 2020. Valokuva. Het EntreComp raamwerk: ondernemerschap als sleutelcompetentie. Hakupäivä 17.1.2023. <https://www.vlaio.be/nl/nieuws/het-entrecomp-raamwerk-ondernemerschap-als-sleutelcompetentie>.

YES ry 2023, a. Mitä yrittäjyyskasvatus on? Hakupäivä 16.1.2023. <https://yesverkosto.fi/yes/mita-yrittajyyskasvatus-on>.

YES ry 2023, b. YES – Yrittäjyyskasvattajien oma verkosto. Hakupäivä 23.3.2023. <https://yesverkosto.fi/yes>.

Yoop 2023. Yrittäjyysosaaminen opintopisteiksi! Hakupäivä 25.1.2023. <https://yoop.fi>.

Yrittäjyyskasvatuksen Tutkimusseura ry 2020. Yrittäjyyskasvatus – tutkimuksesta käytäntöön. Hakupäivä 23.3.2023. <https://www.ykts.fi>.

LIITTEET

LIITE 1

Haastattelurunko

Haastateltavan tutkintoala ja opiskeluvuosi + monimuoto vai päiväopinnot?

- Millainen on yrittäjähistoriasi? yritysmuoto? liikevaihto?
- Miten olet hyödyntänyt Oulun ammattikorkeakoulussa olevia yrittäjyyttä tukevia palveluita? Mitä palveluja olet hyödyntänyt?
- Miten koet Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamien yrittäjyyden tukitoimintojen saavutettavuuden? Mistä olet saanut tietoa tarjottavista toiminnoista?
- Miten olet kokenut Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamien yrittäjyyspalvelujen hyödyllisyyden omaa liiketoimintaasi ajatellen?
- Miten olet edistänyt omaa liiketoimintaasi opintojesi ohella?
- Miten Oulun ammattikorkeakoulun yrittäjyyden tukitoiminnot ovat kehittäneet sinua ihmisenä / yrittäjänä?
- Millaista tukea haluaisit Oulun ammattikorkeakoulun tarjoavan koskien opiskelijoiden yritystoimintaa? Mitä pitäisi kehittää?
- Tuodaanko mielestäsi Oulun ammattikorkeakoulussa yrittäjyys mahdollisena työllistymisen muotona esiin riittävästi?